

ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΟΓΔΟΣ

1884

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΣΩΝ ΑΡΙΘ.

[ΙΟΥΛΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6 - ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΦΡ. 8

Handwritten signature

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μικροασιακή
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

ΑΘΗΝΗΣ

Γ. ΚΑΣΑΔΟΝΗΣ, ΒΚΛΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφείον της 'Εστίας: 'Εκτ της Ασωπόρου Πανεπιστημίου, 39.

1884

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΓ'

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ Ἀλλοδαμῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑξῆς. Τροῦς καὶ ἕνι ἑτησίαι: — Γραφεῖον Ἀριθ. 28 ἢ 29 Ἐπιτομῆς ἑκατ. Πανεπιστημίου 28. 30 Σεπτεμβρίου 1884

Ἡ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΤΩΝ ΑΠΟΡΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ.

Ε'

Ἄφ' οὗτου ὁ Ἡσίοδος ἐξήνεγκε τὸ ἀνάγατον αὐτοῦ περὶ ἐργασίας ἀπόφθεγμα, ἐπὶ ἧλον τηλικαῦται μεταβολαὶ εἰς τὰς γνώμας καὶ τὰς ἀφάσεις τῆς κοινωνίας, ὥστε, ἂν μὲν δὲν ἠλοιοῦντο ἢ βαθεῖα τῆς βήσεως ἔννοια, ὑπεβλήθη ἡμῶς εἰς ἀναγκασίας τινὰς τροποποιήσεις, τὸ ἀναπόδραστον τῶν ὁποίων οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ παραγνωρίσῃ. Ὅλιγα πράγματα ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τεθέντα ἢ λεχθέντα ἀπαξ παραμένουσιν ἐς αἰ ἀναλλοίωτα. Ἐὰν τὰ πάντα ἀλλάσσουσιν καὶ μεταβάλλονται. Ἀλλάσσουσιν αἱ ὥραι τοῦ ἔτους καὶ αἱ ἐνιαυτοί, μεταβάλλονται οἱ ἄνθρωποι, λευκαίγεται τὸ μελανόν τῆς κόμης μας χρῶμα, τροποιοῦνται οἱ πόθοι μας, ἀλλοιοῦνται τὰ αἰσθηματά μας, ποθοῦμεν σήμερον ὅ,τι παρεβλέπομεν χθές, καὶ ἀτενίζομεν ἀδιαφόρως ὅ,τι μετ' ἀκατασχέτου παραφορᾶς ἐλατρευόμεν τὴν προτεραιαν μόλις. Αἰσθανόμεθα ἑαυτοὺς ἰσχυρῶς προσδεδεμένους εἰς τὴν γοητείαν τῆς ζωῆς καὶ ἐνῶ τὸν θάνατον ὑπελαμβάνομεν ὡς τὴν ὑπέρτατην τῶν δυστυχιῶν, ἐπικαλούμεθα αἰφνης αὐτόν, ἐὰν αἱ πεποιθήσεις ἢ ἡ ἀτολμία κωλύῃ ἡμᾶς νὰ τὸν ἀτενίσωμεν ἀτρομήτως. Ἡ ἀδιάκοπος αὕτη ἐναλλαγὴ τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν κλίσεων τοῦ ἀνθρώπου εἶνε, ἀρά γε, τὸ ἀποτέλεσμα ὑπερτέρας αἰτίας κειμένης ἐν τῇ αἰνιγματώδῃ αὐτοῦ φύσει; Τὸ ἐρώτημα δυσχερῶς δύναται νὰ λυθῇ. Οἱ ἄνδρες ἕλλως αἰσθάνονται ἑαυτοὺς ἡμισυ καταλλήλους νὰ ἀπαντήσωσιν εἰς ζητήματα ἀνθρωπίνης ἰδιορρυθμίας καὶ ἀστασίας καὶ ἀκριβῆ συνειδησὶν τῆς ἀνεπαρκείας αὐτῶν ἔχοντες, ὑποχωροῦσι πρὸ ἀρμοδιωτέρων καὶ ἐρασιμωτέρων δικαστῶν, ἢ κρίσις τῶν ὁποίων, ἐὰν δὲν ἐπηρεασθῇ ὑπὸ τῆς μεροληψίας, δύναται εὐλόγως νὰ λογισθῇ ὡς ἀπροσμάχητος αὐθεντεία.

Τὸ «οὐδὲν ἔργον ὄνειδος» εἶνε ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ ἀληθέστατον ὅτι ἁμῶς καὶ πᾶν ἔργον, ἵνα ἀναληφθῇ ἀπτόητως καὶ καρποφόρως ὑπὸ τοῦ πνευματικοῦ ἐργάτου, ἢ τοῦ χειρῶνακτος, δεόν νὰ παρουσιάσῃ καὶ ἐλάχιστα ἔστω σημεῖα ἀναλογίας τῆς πνευματικῆς μορφώσεως, τῆς ἀνατροπῆς, τῆς φυσικῆς δυνάμεως, καὶ τῆς κλίσεως τοῦ

ἀνθρώπου πρὸς τὴν ἐργασίαν ἣν ἀναδέχεται, τοῦτο, νομίζω, δὲν δύναται νὰ τεθῇ εἰς ἀμφιβολίαν. Ζήτημα εἶνε ἐὰν ὁ φιλόσοφος ποιητής, ὁ τὴν περὶ ἐργασίας βῆσιν ἐξενεγκὼν 900 ἔτη πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, θὰ ἔσπεργε νὰ χαρακτηρίσῃ ταύτην ὡς ἀπόλυτον σήμερον, ὅτε τοιαύτας μεταλλαγὰς ὑπέστη ἡ κοινωνία, καὶ εἰς τοιαύτας ἀναποδράστους τροποποιήσεις ὑπεβλήθησαν τὰ ποικίλα τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος δόγματα, καὶ δὴ καὶ αὐτὰ τὰ θερησκευτικά. Ἐκαστος δὲν ἐγεννήθη διὰ πᾶσαν ἐργασίαν, οὐδόλως δὲ δύναται νὰ καταμεμῶθῃ τις ὀκνηρίαν τοῦ ἀνδρός ἐὰν ἀκμαίαν ἔχων τὴν διάνοιαν καὶ εὐρωστον τὴν χεῖρα, ἴσεται πολλάκις ἀργός, ἀσχάλλων καὶ αἰδοῦμενος, ἐὰν οὐδὲν ἔτι συνέπεσε νὰ προσκομίσῃ εἰς τὴν κοινωνίαν, τὴν ἀπέραντον ταύτην κυψέλην, ἐν ἣ ἕκαστος ὀφείλει νὰ ἐργάζηται καὶ νὰ κοπιᾷ. Εἰς ἐκπτώτος ἵγμεῶν, εἰς ἐξόριστος φιλόσοφος, εἰς πνευματικὸς ἐργάτης τέλος, ἀξιολόγως δύναται νὰ καταστῇ προπαιδευτής μαθηματικῶν καὶ γραμματικῆς, διδάσκαλος ἰχνογραφίας καὶ μουσικῆς ἢ τι ἕλλο συγγενὲς καὶ παραπλήσιον δὲν δύναται ἁμῶς ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ «οὐδὲν ἔργον ὄνειδος» νὰ μεταβληθῇ εἰς ἀχθοφόρον, ἢ ν' ἀναλάβῃ τὴν σπυρίδα ἐπὶ τοῦ ὄμου ὅπως κομίζῃ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀνὰ πᾶσαν πρωΐαν ἐπ' ἀμοιβῆ τὸν ἄρτον καὶ τὸ κρέας τοῦ ἀγοραστοῦ. Αὐτός ὁ Ἡσίοδος ἐὰν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπανήρχετο σήμερον ἐν μέσῳ ἡμῶν, λίαν ἀμφίβολον εἶνε ἐὰν, περιπέπτων τυχὸν εἰς στενοχωρίας, ἤθελεν ἀναλάβῃ φῆκτραν ὑποδηματοκαθαριστοῦ, ὅπως καθίρων δι' αὐτῆς τὰ ὑποδήματα τῶν διαβατῶν πορίζεται ὀλίγα κερμάτια, παραμυθῶν ἑαυτὸν πρὸς εἰρηνεῖαν μάλλον, ἢ πεποιθότις διὰ τοῦ «ἔργον οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργία δὲ τ' ὄνειδος».

Πιθανὸν οἱ ἐν Ἑλλάδι νὰ μὴ ἔχωμεν ἔτι εὐκρινεῖς περὶ ἐργασίας ἰδέας, ἴσως μάλιστα ἔσμεν καὶ ὑπὲρ τὸ δεόν ποιηταί. Δυσκόλως ἁμῶς νομίζω ὅτι θὰ τροποποιήσωμεν ἐπὶ τασούτῳ τὰς γνώμας ἡμῶν, ὥστε νὰ συμβιβάσωμεν, ἐν τῇ κανονικῇ τῆς κοινωνίας μας ἐκτυλίξει, τὴν νοήμονα τοῦ φιλοτίμου νέου ἐργασίαν πρὸς τὴν ἄτοπον, ψυχρὰν, καὶ ἐνίοτε ἀποτομωτάτην συμπεριφορὰν τοῦ ἀνωτέρου δημοσίου ὑπαλλήλου ἢ τοῦ κεφαλαίουχου ἐννοαῦντος νὰ τυραννῇ διότι μισθοδοτεῖ, καὶ ζηλοτυποῦντος ἔστιν ὅτε τὸν ὑπέλληλον,

ἐὰν συμπέσῃ νὰ ἀισθάνηται αὐτὸν ἠπέρτερον ἐαυτοῦ, οὐχὶ δὲ σπανίως καὶ ἐπιχαίροντος εἰς τὰς ὑλικὰς τοῦ μισθοδοτουμένου ἀνάγκας ἐὰν ἐλπίζῃ ὅτι δύναται δι' αὐτῶν νὰ κρατῇ εἰς ὑποταγήν, καὶ ἐξευτελίξῃ τὸν ἀγέρωγον, ἀλλὰ σεμνὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα. Οὐδενὶ πρόκειται πρόβλημα, ὅτι τῆς ζωῆς οἱ ὅροι ἐχώρησαν ἐν δυσαναλόγῳ αὐξήσει, ἐνῶ δὲ ἐπλεόνασαν αἱ χρεῖαι, ἐστείρευσαν ἀφ' ἐτέρου αἱ πηγαί. Βεβαίως τοιαύτη ἀνωμαλία, δυναμένη καὶ τὴν κοινωνικὴν τάξιν νὰ διαταράξῃ βραδύτερον, εὐκταίον εἶνε νὰ παύσῃ. Τὸ διατεινέσθαι ὅμως, ὅτι σήμερον, ὡς ἔχει ἔτι ἡ κοινωνία, εἶνε ἐκούσιως ἀργὸς πᾶς ὁ ἔχων ἀνάγκην νὰ ἐργασθῇ, ἀλλὰ μὴ δυνάμενος νὰ συμβιβάσῃ ἑαυτὸν πρὸς πᾶσαν ἐργασίαν, εἶνε ὕβρις δεινὴ καὶ ἀδικημα οὐ μόνον κατὰ τῆς ἀντιλήψεως, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῆς συνειδήσεως τοῦ καθήκοντος ἢ ἑκαστος ὀφείλει νὰ ἔχῃ ἀκμαίαν ἐν ἑαυτῷ. Πᾶσαι αἱ ἐργασίαι δὲν εἶνε δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἀπαιτεῖται καὶ ἀναλογία τῆς ὁσμῆς τοῦ ἐργάτου πρὸς τὴν ἐργασίαν, καὶ τὴν ἀλλήθειαν ταύτην ἀριστα ἤθελε κατανοήσῃ πᾶς πρόθυμος ἐπιτιμητής, ἐὰν ἀπογυμνούμενος τῶν εἰσοδημάτων καὶ τοῦ πλοῦτος τοῦ, τῆρῶν ὅμως κατ' ἀνάγκην μέρος τῶν ἐξόδων τοῦ, ἤθελε κληθῆ λόγῳ τῆς ἐναντίας ἀρχῆς ν' ἀναλάβῃ καθήκοντα προφανῶς ἀσυμβίβαστα, ἂν οὐχὶ πρὸς τὴν πνευματικὴν τοῦ κατάστασιν, τοῦλάχιστον πρὸς τὸ χρηματικὸν παρελθὼν τοῦ.

Ἐτόλμησα νὰ προτάξω τὰ βραχέα ταῦτα ὅπως ἀναδειχθῇ μείζων ἢ εὐεργεσία τοῦ συνδυασμοῦ ἐκείνου, ὅστις, συμβιβαστικὸς τῆς προσωπικῆς φιλοτιμίας καὶ τῶν προσωπικῶν ἀναγκῶν, διήλλαξεν εὐστόχως ἀμφοτέρας, συντελέσας, ἐν τῇ τοιαύτῃ διαλλαγῇ, προκοπὴν τινα καὶ σχετικὴν ἀνακούφισιν τοῦ μισθολήπτου. Τὰ ἐργαστάσιον τῶν ἀπύρων γυναικῶν, περὶ οὗ θ' ἀσχοληθῶμεν ἀμέσως κατωτέρω, τῆς ἐπινοίας ταύτης εἶνε ἀριστος καρπός. Παρέχει εἰς τὴν πτωχὴν ἀλλὰ φιλότιμον κόρην ἐργασίαν καὶ τὰ γλίσχα τῆς συντηρήσεως μέσα, ἀλλὰ τὰ παρέχει χωρὶς νὰ τὴν ἐξευτελίξῃ, καὶ ἐν τούτῳ κείται τὸ εὐεργέτημα καὶ ἡ ἄκρα τοῦ καταστήματος σκοπιμότης. Ἄφου ἡ πενία ὑπῆρξεν ἀέπιστο σύνηθους τῇ Ἑλλάδι, ἀφου δὲ διὰ τῆς ἐργασίας μόνης δυνάμεθα νὰ μετριάσωμεν μικρὸν τὰ κακὰ τῆς ἀηλεοῦς ταύτης ἀσπίδος, πρέπει νὰ ἐργασθῶμεν τοῦτο καὶ ἀνάγκας ἐὰν ὅσον εἴχομεν ἢ ἦτο κληθῶν μας. Σκοπήσωμεν μόνον μὴ πως διὰ τοῦ τρόπου ἡμῶν καταστήσωμεν ἀναπόδραστον τὴν ἀργίαν δι' ἐκείνους ἢ ἐκείνας οἵτινες τὴν βδελύσσονται φροντισομένη ὅπως ἡ στενοχωρία τοῦ ἡθους λείψῃ ἀπὸ τοῦ ἐργάτου ἢ τῆς ἐργάτιδος τὴν ἄραν καθ' ἣν τείνει τὴν χεῖρα ἢ νὰ λάβῃ τὸ προϊόν τῆς ἐντιμότητος ἐργασίας τῆς. Πρέπει ἄνευ περιστροφῶν νὰ λεχθῇ ὅτι δυστυχῶς ἐν Ἑλλάδι οἱ ἀπασχολοῦντες πολυάριθμον προσωπικῶν εἰς τὰς ὑπηρεσίας τῶν γραφείων τῶν καὶ ἀλλαγῶν ὑπολαμβάνουσι τοὺς

ὑπαλλήλους τῶν ὑποδεέστερα ὄντα, ἅτινα οἰοῦν εὐεργετοῦσι, διότι παρέχουσιν αὐτοῖς ἐργασίαν. Λησμονοῦσιν ὅτι ἐὰν τὸ κεφάλαιον συντρέχῃ τὸν ἐργάτην, καὶ ὁ ἐργάτης οὐχ ἦτο συντρέχει τὸ κεφάλαιον, κοινοπραξίας δ' ὑπαρχούσης δὲν βλέπω τίνας ἔνεκα δύναται νὰ ἐμφανίζηται ὁ ἕτερος τῶν παραγόντων εὐεργέτης, ἔτοιμος ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ πληγῶσῃ τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ἄλλου τοσούτῳ μᾶλλον εὐαίσθητος ὅσοι κενότερον εἶνε τὸ βαλάντιον καὶ σκληρότεροι αἱ ἀνάγκαι του. Τοῦτο ἰδιαιτέρως ἀληθεύει ὡς πρὸς τοὺς διαφείγοντας τὴν στενήν τοῦ χειρωνακτοῦ σφαίραν. Ἡ μέση τάξις τῶν κοινωνιῶν, αὕτη ἰδίως ἢ μὴ ἔχουσα σιδηροῦν τὸν βραχίονα, ἀλλ' οὔτε καὶ χρυσοῦν, ἢ μέση τάξις ἢ τὸ θεμέλιον τῆς κοινωνίας καὶ τῆς πολιτείας ἀπαρτίζουσα, αὕτη εἶνε ὁ ἄκμων ἐφ' οὗ καταφέρεται ἡ δεινὴ τῆς ἀνάγκης σφύρα. Ἐνῶ δὲν ἔχει, οὔτε δύναται νὰ ἔχῃ, τὸ λιτόδιον τοῦ ἐργάτου, δὲν ἔχει βεβαίως οὔτε τολοστόν τῆς ἀνέσεως τοῦ πλοῦσιου. Ἐνα κείνηται ἄγιον πόρον, τὸν τῆς ἐργασίας τῆς, καὶ τοῦτόν πρέπει νὰ σεβασθῶμεν μὴ καθιστῶντες ἀδύνατον τὴν χρησιμοποίησίν του. Καὶ ἐὰν τοῦ ἀνδρός ἢ φιλοτιμία δικαίως κατεξανίσταται κατὰ πᾶσης ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ, φαντασθῶμεν τί πάσχει τῆς γυναικὸς ἢ εὐαίσθησία, ἢ τις, λεπτή ὡς τὸ αἰθερώτερον ἄρωμα, συντρίβεται ἐξ ἀπειπισίας, παλαιούσα ἐν μέσῳ τῶν ἀπορήτων τῆς ζωῆς στερήσεων καὶ ὀφείλουσα νὰ ἐπαρκέσῃ ἐν τὰς ἀνάγκας προσφιλῶν ὄντων, μετὰ πηλῶν ἀγαμενότων ἀνὰ πᾶσαν νύκτα ἐντὸς στενοῦ ὀμοῦ, καὶ ὑπὸ τὸ φῶς ἀσθενοῦς λύχνου ἐρωτῶτων ἐν ἡ μήτηρ τῶν ἔφερον ἄρτον...

Ἐφ' ἧς περιστάσεις ἐκτυλίσσονται νῦν οἱ ὅροι τοῦ καθημερινῷ βίου, νοεῖ ἑκαστος οἷος προσήκει ἐπαινος καὶ ποτα τιμὴ πρὸς τοὺς δημιουργοὺς ἀσύλων κατὰ πάσης ἀκουστοῦ ἀργίας. Ἐὰν ἡ ἀργία εἶνε ἡ μήτηρ πάσης κακίας, οἱ ἐπιτυγχόντες δι' ἀρίστου συνδυασμοῦ νὰ τὴν ἐξουδετερώσωσιν ἀπέβησαν διττῶς εὐεργεταί. Ἔσωσαν ἀφ' ἐνός, συντηρήσαν ἐντίμως ἀφ' ἐτέρου, φεισθέντες οὐδὲν ἦτο καὶ τῆς φιλοτιμίας εὐαίσθητων καὶ αἰσθημόνων ὑπάρξεων. Ἐὐλόγον πρέπει νὰ αἰσθανώμεθα ὑπερηφάνειαν ἀναλογιζόμενοι ὅτι καὶ τὸ ὑπὸ τὴν μελέτην ἡμῶν ἀεργαστάσιον τῶν ἀπύρων γυναικῶν εἶνε προϊόν τοῦ ἐξόχως λεπτοῦ καὶ πρακτικοῦ ἐκείνου πνεύματος τοῦ καταδηλωθέντος ὀδῶ καρποφόρος παρὰ διακεκριμέναις κυρίως τῶν Ἀθηναίων. Εἶδομεν ἐν τῷ Ἀμαλιακῷ Ὀργανοφωρεῖῳ καὶ ἐν τῷ Βυβαγγελισμῷ τί ἴσχυσε νὰ κατορθώσῃ τοιοῦτον πνεῦμα, βλέπομεν ἐν τῷ ἐργαστασίῳ τούτῳ ἕτερον τῆς τοιαύτης προορατικότητος ἀποχρωσίν. Ἐκεῖ ἐξετιμήσαμεν ἀποσπαστικῶς εὐγενῆ καὶ ἀνεπίδεικτον φιλοφροσύνην ἐν αὐτῷ ἐκτιμῶμεν πρόνοιαν ἢ τις διὰ δεξιότητος ἐμφανίσεως σώζει ἀπὸ τοῦ ὄνυχος τῆς δυστυχίας, πρὸ ὄρου, ὑπὸ τινι ἐποψῆ, τῆς ἀτιμίας. Ἴδου δια-

καίτοι προκειμένου καθαρῶς περὶ ἐργασίας, κατετάχμεν ὑπὸ τὸν τίτλον τῆς φιλοφροσύνης καὶ τὸ κατάστημα τοῦτο διότι τίς μεγαλειτέρα φιλοφροσύνη τοῦ νὰ λυτρώσῃ τις ἀπὸ πιθανοῦ ὀλισηματος εἰς ὃ ἡ στερήσις ἢ ἡ ἀργία ἠδύνατο νὰ ἀθήσῃ ἀσθενῆ ἢ ἀπειρον χαρακτῆρα; ...

Ἡ πρὸ δωδεκαετίας ἀρχὴ τῆς συστάσεως τοῦ Συλλόγου διὰ τὴν γυναικείαν παιδείαν εἰς ὃν τοσαῦτα ὀφειλομένη σήμερον, καὶ πρὸς ὃν δὲν ἴα ἐξαντλήθῃ οὔτε ταχέως οὔτε εὐκόλως ἢ εὐγνωμοσύνη τῆς κοινωνίας, ἀναμνησθεὶς τὸ ἀψευδὲς τοῦ λόγιου, ὅτι ἡ ἀρχὴ εἶνε τὸ ἡμῶν τοῦ παντός. Αἱ ὀσήμεροι αὐξάνουσαι ἀνάγκαι τῶν περὶ τὰ οἰκιακὰ ἀσχολουμένων γυναικῶν τάξεων, ἢ ἴδεια αὐτῶν ἐμφανιζομένη ὑπὸ τύπον εἰδεχθῆ ἅμα καὶ συγχρητικόν, εἶχεν ὑπαγορεύσει τὴν πρὸς ἀλλήλους προκαταρκτικὴν συνενόησιν ὀλιγίστων διακεκοιμένων τῆς πόλεως δεσποτινῶν ἐπὶ τῷ τέλει νὰ ἐξευραθῇ μέσον τι προληπτικὸν τῆς ἀδιαλείπτως προχωροῦσης στερήσεως γυναικῶν, αἵτινες δὲν εἶχον τὴν δύναμιν ν' ἀφελῶσιν, ὡς αἱ γυναικαί, εἰς βαρείας χειρωνακτικὰς ἐργασίας, δὲν εἶχον ὅμως καὶ τὰ μέσα ν' ἀναλάβωσι ἐργασίαν μᾶλλον προσήκουσαν εἰς τὴν μικρὰν παιδείαν καὶ τὰς συνηθείας τῶν. Ἐβλεπέ τις μητέρας κινῶσας κρύφα τὴν χεῖρα, παρθένους ἐρωθρῶσας πρὸ τῆς σκληρῆς τῆς ζωῆς καὶ τῆς κομίας παραστάσεως ἀνάγκης, περιερχομέναις εἰς τὸ διλήμμα τῆς ἀνηκούστου στερήσεως καὶ καθιέρσεως μετ' ἀσπίδος, ἢ τοῦ ὄνειδος συγκεκαλυμμένης ἐπαιτίας τηρούσης σκιαὴν τινα ἀξιοπρεπείας δυναμένης ὅμως νὰ μεταβάλλῃ καὶ τὸν τύπον ὅφ' ὃν ἐμφανίζετο κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀιτήσεως. Ἡ ἰδιωτικὴ ἀρωγὴ ὅσῳ καὶ ἂν ἦτο γενναία, οὔτε δίκαιον ἦτο, οὔτε δυνατόν ν' ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς χρεῖας πόλεως χωροῦσης βίαιως ἐμπρός, καὶ ἔνθα τηλικαύτη ἀλλοίωσις εἶχεν ἐπέλθῃ καὶ τοιαύτη ἀπότομος ὑπερτίμησις. Εἶχον κερδέσει οἱ πατριαρχικοὶ χρόνοι καθ' οὓς ἡ γυνὴ μήτηρ λήγουσα τὸ συνέσφιγγέμενον αὐτῆς βάλαντιον καὶ ἀντλοῦσα ἐκ τοῦ ἰσχυοῦ ἀλλ' ἐπαρκῶς περιεχομένου ἢ ἢ ὁ δραχμῆς, ἠδύνατο νὰ ἐπαρκέσῃ ἀκόπως εἰς τὴν ἐνδυμασίαν τῆς κόρης. Ὀγκοῦτο ἀδιαλείπτως τὸ μόλυσμα ἐκεῖνο, τὸ καὶ ταχύτερον φυλλοξήρας, διαδιδόμενον, καὶ ὅσοι ἄς πεισθῶμεν τέλος, ἀδύνατον ἀποβαίνει ν' ἀποφεύγωμεν ὅσῳ εἰς ἐνοχλήσει ποικίλαι δὲ ἀνάγκαι εἰς τὰς ἀναπόδραστους ἀναχθεῖσαι πᾶσαι, καὶ ὡς τοιαῦται ἀνιγγωρισθεῖσαι κατέκλυον ἀλληλοδιαδόχως ἀπαντα τὰ προχώματα, ἅτινα ἔμενον ἐπὶ ἀπρόσβλητα, καὶ μετ' ὀλίγον ἐνώπιον ἡμῶν ἐξετυλίσσετο ὀκεανὸς ὀλόκληρος ἀναγκῶν καθημερινῶν, ἢ οὐδεμία δύναμις ἰδιωτικῆς ἠδύνατο νὰ προλάβῃ καὶ καθ' ἡσσανα λόγον νὰ θεραπεύσῃ.

Ἐν τῇ τοιαύτῃ κρίσιμῳ στιγμῇ τῆς μεταβάσεως τῆς κοινωνίας ἀπὸ κληρονομίας καταστά-

σεως εἰς νέαν καὶ ἀσυνήθη, ἐπιφανῆ, κινωτὸς ἐν κατακλιμαῖ, τὸ ἐργαστάσιον τῶν ἀπύρων γυναικῶν. Ἴδου ἔνδον ὑπὸ χρηστὰς ἐλπίδας, ἀναληφθῆν ὑπὸ τὴν κραταιὰν τῆς βασιλείας προστασίαν, ἐννοηθῆν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς ἰδιωτικῆς συνδρομῆς, ἐκραταιώθη μετὰ τινὰς ἐπισημαίνας δονισμοὺς ἀναπορεύτους δι' ἰδρύματα θεμελιούμενα ἐκ τοῦ μηδενός καὶ μετ' ἐλπίδας μόνον ἢ ἤδη ἐρριζοβόλησεν ἀσφαλῶς δεχόμενον ὑπὸ τοὺς κλάδους αὐτοῦ πληθὺν γυναικῶν καὶ παρθένων, ἐκάστη τῶν ὁποίων ἀντιπροσωπεύει τὴν ἐντιμον καθημερινὴν συντήρησιν μιᾶς οἰκογενείας. Δὲν πρόκειται ἐνταῦθα οὔτε περὶ τρυφῆς, οὔτε περὶ ἀνέσεως βίου ἀρκεῖ ὁ ἐπιούσιος ἄρτος ἐντίμως κερδαινόμενος καὶ τὸν ἀκίνδυνον πορισμὸν αὐτοῦ ἰδοῦ ὅτι ἐπρομήθευσεν εἰς τῶν γυναικῶν τὸ ἐργαστάσιον τοῦτο. Τὴν νύκτα, καλυπτομένη ἐντὸς μελανῆς καλύπτρας, δὲν σπεύδει ὑπὸ ἀγωνίας κατατροχόμενῃ δυστυχῆς γυνὴ ὅπως ζήτησῃ ἐλεημοσύνην παρὰ θύρας ὑπόπτους πολλάκις. Τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ ἑαυτῆς ἠσφάλισεν ἢ ἐργασίᾳ τῆς, ἐργασία δυναμένη ἐκθύμως νὰ παρασχεθῇ καθ' ὃ μὴ ὑποβάλλουσα εἰς μαρτύριον τὸν ἐργαζόμενον.

Ἡ νέα κόρη κύπτουσα πρὸ τοῦ ἐργοχειρίου ὕπερ σπεύδει νὰ περατώσῃ, καθ' ὅσον ὅσοι ταχύτερον ἐργασθῇ τοσούτῳ πλείονα ἴα κερδέσει, δὲν ἔχει καιρὸν ν' ἀτενίσῃ τὴν ἀγέρωγον ἄμαξαν τῆς ἑταίρας ἢ τις μισθούσα τὸ σῶμά της ἀντὶ τῆς ἐργασίας τῆς περιέρχεται ἐπιδεικτικῶς τὰς ἀγυιάς, σκάνδαλον καὶ πειρασμὸς τῆς πνευμένης παρθένου, ἢ τις οὐδὲ νὰ ὄνειρευθῇ κἄν τολμᾷ τὰ λεπτὰ σανδάλια καὶ τὰ βαρέα ὑφάσματα δι' ὃν καλύπτεται ἢ ἱεροδούλος ἐκεῖνη τῆς Ἀφροδίτης. Ἀλλὰ καὶ ἂν πρὸς στιγμὴν ἀτενίσῃ δὲν ἔχει ἴσως καιρὸν νὰ παραλληλίσῃ τὰς διαφόρους καταστάσεις τῆς κοινωνίας, οὐδὲ νὰ συγκρίνῃ τὴν ἑαυτῆς ἐντιμον πενίαν πρὸς τὴν ἐπονεϊδίστον καὶ ἐφήμερον ἀνεσίαν τῆς ἄλλης ἢ ἐργασία τὴν καλύπει ἀδιαλείπτως δὲ ἐργαζομένη καὶ κερδίζουσα ἀδιαλείπτως, σώζεται ἀπὸ τὸ ὀλισθημα εἰς ὃ — τίς οἶδε, — ἠδύνατο ἴσως ν' ἀφελθῇ, ἐὰν, μένουσα ἄργος, ἠσχόλει ἀντὶ τῶν χειρῶν τὸ πνεῦμα μᾶλλον εἰς ἐξωτερικὰς θεωρίας καὶ παρατηρήσεις, ἀφιερμένη εἰς συγκρίσεις καὶ παραβολὰς καὶ διωκομένη ἀδιαλείπτως ὑπὸ ἀλλίων πειρασμῶν αἵτινες συγγῆως ὑπὸ μορφῆν ἀνδρός ἠδύνατο νὰ προκύψωσιν ἀνὰ πᾶν βῆμά της καὶ πᾶσαν κίνησιν τῶν ὀφθαλμῶν.

Ὅστις εὐρεθῇ τυχαίως ἐπὶ τῆς ἀγούσης εἰς τὴν πλατείαν τῶν στύλων λεωφόρου, ἐγγὺς τοῦ ζυλίου μεγάρου τῆς ἐκθέσεως, ὅτε ἀπολούνται τῆς ἐργασίας αἱ κόραι, ἴα τέρψῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς θέαμα ἱκανὸν νὰ τὸν ἀπασχολήσῃ καὶ μετὰ τὴν ἐκτύλιξιν ἐπὶ τοῦ ὠραίου φυσικοῦ πανοράματος ὕπερ ἀπλοῦται πρὸ αὐτοῦ. Ἡ ἐσπερινὴ ἐκείνη ὥρα εἶνε ἡ τῆς ἐξόδου τῶν ἐργαζομένων ἐκ τοῦ ἐργαστασίου· παραμεινῆσαι ἄκερατῶν τὴν ἡμέραν

έντός, απέρχονται πρὸς τὸ ἐσπέρας οἶκοι, ὅπως ἀνακουφίσωσι τοὺς ταλαιπώρους γονεῖς καὶ περιποιηθῶσι τοὺς μικροὺς ἀδελφούς των ἢ τοὺς συζύγους καὶ τὰ ἀνήλικα τέκνα των. Ὁφθαλμὸς βέβηλος δὲν τολμᾷ νὰ ὑψωθῇ ἐπὶ τὸ στίλβον ἐξ ἐγκαρτερήσεως καὶ ἀρετῆς μέτωπον τῆς ἐργατικῆς· οἱ ἄνδρες, ὅσοι καὶ ἂν ἐπωρώθησαν ἐν ἀσωταίαις, αἰσθάνονται ἀκατανίκητον σέβας πρὸς τὴν πάσχουσαν γυναικείαν ἀρετὴν ἣν καταγάζει δι' αἰγλῆς θείας καὶ μελαγχολικῆς ἢ ἐντίμως ἐργασίας, ὅσοι δὲ συμπαθεστέρα εἶνε τῆς ἐργατικῆς ἢ στάσις καὶ ἡ μορφή, κατὰ τοσοῦτον βαθύτερος αὐξάνει καὶ ὁ σεβασμὸς. Ποῖα ἀποζημιώσεις ἀναμένει τὴν πτωχὴν κόρην τὴν στιγμὴν καθ' ἣν πατεῖ τὴν φιλίαν τῆς οἰκίας τῆς ἐν μέσῳ τῶν ἀφελῶν δεξιῶσεων τῶν μικρῶν ἀδελφῶν τῆς καὶ τῶν εὐχῶν ἀσθενοῦς καὶ γέροντος πατρὸς, ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ὁποῦ γαληνῶς ἀτενίζοντος τὸ ἀγαπητὸν ἐκεῖνο ὄν; . . .

Αἱ θύραι τοῦ ἐργασταίου εἰσὶν ἀναπεπταμέναι διὰ πᾶσαν θέλουσαν νὰ ἐργασθῇ. Τῆς ἐργασίας αἱ θύραι ἀνοικίζουσι τὰς θύρας τῆς ἐκκλησίας αἱτινες ἀναμένουσιν ἀνοικταὶ τοὺς θέλοντας νὰ προσευχηθῶσι, οὐδενὶ οὐδέποτε κλειόμεναι. Ἄνὰ πᾶσαν πρωΐαν τὸ προαύλιον τοῦ καταστήματος πληροῦται διαδοχικῶς γυναικῶν μέσης ἡλικίας, ἐλαχίστων γραιῶν, καὶ κυρίως νεανίδων ἢ ἡλικία τῶν ὁποίων κυμαίνεται ἀπὸ τοῦ 13ου ἔτους καὶ ἐφεξῆς. Ἀθροισθεῖσαι πᾶσαι ἐντός τῆς κυριωτάτης τοῦ καταστήματος ἀλλοθῆς προσεύχονται κοινῇ, πρὶν ἢ διανεμηθῶσιν εἰς τὰ οἰκεία τμήματα καὶ κατάρχωνται τῆς ἐργασίας τῆς προσευχῆς καὶ τῆς ἐργασίας προϊστάται ἢ διευθύντρια ἔπονται δὲ αἱ διδασκάλισσαι προϊστάμεναι ἐκάστη ἰδιαιτέρου τοῦ καταστήματος τμήματος. Ἐἴχον ἤδη παρέλθει ἡ ὥρα τῆς προσευχῆς ὅτε ἀφικόμεναι εἰς τὸ κατὰ τμήμα. Ἴν δὲ ἴσως θὰ συναφθῶσι τὰς γεννηθείσας ἐν ἐμοὶ ἐντυκώσεσι συνεστάλην διότι ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη δὲν τὸ εἶχον ἐπισκεφθῇ καὶ διότι εἰς τηλικαύτην ἀσύγνωστον ἄγνωσιν αὐτοῦ καὶ τῆς ἐργασίας του διετέλουν ἐγὼ, διαρκῆς τῶν Ἀθηναίων κάτοικος! Οἱ ἀναγνώσται τῶν γραμμῶν τούτων, οἱ εἰς τὸ αὐτὸ μετ' ἐμοῦ σφάλμα περιπεσόντες, ἂς σπεύσωσι νὰ ἐπανορθώσωσι τὴν ἑλλειψιν, ἀφοῦ μάλιστα δὲν θὰ εὐρεθῶσι πιθανῶς εἰς τὴν θέσιν νὰ τὴν ἐξαμολογηθῶσι δημόσια ὅπως ὁ γράφων. Ἐὰν μάλιστα συμπέσῃ νὰ ὄσι καὶ πλούσιοι, — πάθημα εὐάρεστον ὑφ' οὗ ὀλίγοι Ἕλληνας κατατρυχονται — τοιαύτη ἐπίσκεψις μετὰ βραχείας τινὸς παραμονῆς εἰς τὸ ἐμπορεῖον τοῦ καταστήματος, εἶνε ἱερώτατον καὶ ἀναπόδραστον καθήκον.

Μετὰ τὴν ἐπισημὴν προσευχὴν ἄρχεται πρόχειρός τις γραμματικὴ διδασκαλία σκοποῦσα τὴν διδασχὴν τῶν στοιχείων τῆς ἀναγνώσεως, τῆς γραφῆς καὶ τῆς ἀριθμητικῆς, διὰ τὰς βουλομένας τῶν ἐργατικῶν, ἀλλ' ἐξαίρετως διὰ τὰς μὴ ὑπερ-

βάσας τὸ 13ον ἔτος τῆς ἡλικίας των. Αἱ πρεσβύτεραι εἶτε διότι ἐτυχον τῆς πρώτης παιδεύσεως, εἶτε διότι ὑπολαμβάνουσι σκοπιμώτερον νὰ καταναλώσωσι εἰς τὴν ἐργασίαν, τὴν ὥραν τῆς μελέτης, ἀπέχουσι συνήθως τῆς διδασκαλίας. Εἶγεν ἤδη τελειώσει καὶ αὕτη. Ἡ κ. διευθύντρια εὐχρεστήθη νὰ μὲ ξαναγῆσῃ αὕτη προσωπικῶς καὶ μετὰ μεγίστης σαφηνείας καὶ ἐτοιμότητος νὰ ἐρμήνευθῇ τὰς ἐρωτήσεις καὶ ἀπορίας μου. Ἄς μὲ παρακολουθῆσῃ ὁ ἀναγνώστης εἰς τὴν πρόχειρον τοῦ καταστήματος ἐξέτασιν· ἤθελον προσθέσει καὶ ἡ ἀναγνώστρια ἂν μὴ ἦτο γνωστὸν καὶ καθιερωμένον ἤδη ὅτι αἱ κυρίαι παρακολουθοῦνται σήμερον εὐλαβῶς χωρὶς νὰ παρακολουθῶσι.

Ἐπεται τὸ τέλος.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΑΡΑΝΟΗΣ

Η ΑΠΟΔΕΣΘΕΙΣΙΑ

[Μυθιστορία τῆς Κυρίας Henry Greylls. Μετάφρασις Π. Ι. Φέρικου]. Συνέχεια ἴδε προηγουμ. φύλλον.

ΙΒ΄.

Ἐξελθὼν ἐκ τοῦ καταστήματος τὸ παιδίον ἔδραμε κατ' εὐθείαν εἰς τῆς κυρᾶ Ζαλίνης, ἥτις ἦν ἡ φυσικὴ αὐτοῦ προστασία. Τῇ ἐφάνητο δὲ ἔκτανον νὰ μὴ τὴν παραμυθῆσῃ, διότι ἡ ταλιμμη τῆς καρδίαν εἶχε μεγίστην χρείαν παραμυθίας. Ἄνεθῆ τὰς πέντε ὄραφας διὰ μῆρας, καὶ ἀσθμαίνουσα ἐστάθη πρὸ τῆς θύρας τῆς κυρᾶ Ζαλίνης. Ἐκρούσε διὰ χεῖρὸς δεξιῆς, διότι ἀίφνης κατελήφθη ὑπὸ φόβου! Ἄν ἴσως ἡ κυρᾶ Ζαλίην ἐμελεῖ νὰ τὴν ἐπιπλήξῃ καὶ νὰ τῇ εἴπῃ ὅτι αὕτη πταίει οὐδεὶς ἀπεκρίθη. Ἡ πλύντρια ὄντως ἦτο ἔξω καὶ ἐμελεῖ νὰ ἐπανέλθῃ πολὺ ἐξώρα.

Ἡ Μαρκέλλα ἐκρούσεν αὐτὴς ἰσχυρότερον καὶ ἔπειτα ἐτι ἰσχυρότερον, ἔπειτα δὲ λυσσώδως ἔβη ἦτο δὲ δυνατόν νὰ μὴ εἶνε ἐντός ἡ κυρᾶ Ζαλίην καθ' ἣν ἀκριβῶς στιγμὴν τὸ παιδίον εἶχε τυσοῦτον χρείαν αὐτῆς! Ἡ ἀτυχῆς μικρὰ δὲν ἠδύνατο νὰ πεισθῇ ὅτι ὁ βίος ἔχει τοιαύτας παραλόγους ὀμιότητας.

Ἀίφνης βήματα ἠκούσθησαν ἐν τῇ ὀλίγῳ φωνηζομένῃ κλίμακι, καὶ θόρυθος ἀναπνοῆς ἐπιπέσει.

— Ἡ κυρία Φαβροῦ ἐρχεται νὰ με πᾶρῃ διανοηθῇ ἡ Μαρκέλλα.

Τὸ αἰμά τῆς ἐπάγασε καὶ συνεσπειράθη ὅσοι ἠδύνατο πλησίον θύρας τινός, ἐλπίζουσα ὅτι ἡ κρυθὴ ἱκανῶς ἴσως νὰ μείνῃ ἀπαρτήρητος.

— Τί θέλεις, κορίτσι μου; εἰπέ τις φωνὴ κεντρικῆ καὶ πένθιμος.

Ἦτο γυνὴ τις πτωχὴ γείτων τῆς πλύντριας. Ἡ Μαρκέλλα λαβούσα θάρρος εἶπεν:

— Τὴν κυρᾶ Ζαλίην ἤθελα.

— Καὶ τί τὴν ἤθελες;

Ἡ Μαρκέλλα ἐκλίνα τὴν κεφαλὴν. Ἐκεῖνο ὅπερ αὐτὴ ἤθελε, οὐδεὶς πλὴν τῆς φίλης τῆς ἠδύνατο νὰ τῇ το δώσῃ.

— Τίποτα. Σὰς εὐχαριστῶ, κυρία, εἶπε.

Καὶ κατέβη βραδέως, ἔχουσα τὴν καρδίαν μεστήν ἀπαισιῶν διαλογισμῶν, ὅς οὐδ' αὕτη ἐγίνωσκε πῶς νὰ διατυπώσῃ καθ' ἑαυτήν.

Νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τῆς κυρίας Φαβροῦ; Οὐδέποτε! Ἡσθάνετο ταραχὴν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ἀναλογιζομένη τὴν δεινὴν ὕβριν. Νὰ προσμένῃ ἐν τῇ ὁδῷ ἢ ἐν τῇ κλίμακι μέχρι τῆς ἐπανόδου τῆς κυρᾶ Ζαλίνης; Ἄλλ' ἂν ἤρχετο ἡ κυρία Φαβροῦ νὰ τὴν παραλάβῃ; Καὶ θὰ ἦτο φυσικὰ σφόδρα ἐξωργισμένη, ἴσως θὰ τὴν ἐξέλιζε τὴν Μαρκέλλαν!

Ἐνθυμηθεῖσα τὸ ζῆλον ἢ κορασίς ἦν οὐδέποτε εἶχε δεῖρῃ ἢ μήτηρ τῆς, ἠσθάνετο τὴν ἀμετρον ἀγανάκτησιν ἣν ἠσθάνθη ὅτε τὴν ἐράπεισεν ἡ Λουίζα. Νὰ ταπεινωθῇ οὕτω πως καὶ ἐκ δευτέρου; Ποτέ! ποτέ! προτιμώτερον νὰ ἀποθάνῃ!

Ἐξῆλθε λοιπὸν τῆς οἰκίας μετέωρος, διήλθε τὴν ὁδὸν κρυπτομένη ὅπισθεν τῶν ἀγοραίων ἀμαζῶν, αἵτινες ἴσταντο κατὰ μῆκος τοῦ γνωστοῦ ἡμῶν κήπου, καὶ ποιήσασα κύκλον εὐρέθη εἰς μέρος ἐξ οὗ ἠδύνατο νὰ ἴδῃ ὅπισθεν τῶν κηκλίδων τὸ θρανίον ἐφ' οὗ ἡ μήτηρ τῆς εἶχεν ἀποθάνῃ.

Ἐκεῖ εἶχεν εὐρεθῇ ἐσπέραν τινὰ θερυνὴν ἄνευ αἰκογενείας, ἀπροστάτευτος, παντέρημος ἐν τῇ ἀπεράντῃ ἐκεῖνη πόλει, παντέρημος ἐν τῇ ὑψηλῇ . . . μάλιστα ἐγίνωσκε τὴν θέσιν ἐκεῖνην! Ποσάκις τὴν πέμπτην ὅτε ἦτο μικρὰ, ὅτε ἡ Λουίζα ἦτο ἀκόμη παιδίον ζυηρὸν καὶ ὀλιγώτερον ἰδιότροπος, ὀλίγον τι ἐπίμονος, ὀλίγον τι ἀλαζῶν ἄλλ' οὐχὶ τὸ μοχθηρὸν ἐκεῖνο ὄν, τὸ διεστραμμένον, ἡ Λουίζα τῆς σήμερον! ποσάκις τότε ἡ Λουίζα ἔφερε τὰς συντρόφους τῆς πρὸ τοῦ θρανίου καὶ τὰς διηγῆθη μετὰ πολλῆς ἐπάρσεως πῶς ἡ Μαρκέλλα, ἐγκαταλειμμένη, παντέρημος, εἶρε καθ' αὐτὴν προστασίαν καὶ μητρικὴν περίθαλψιν! Ἡ Λουίζα ἐλάλει περὶ τῶν πραγμάτων τούτων φυσικώτατα μετ' ἡθους φαιδραῦ, ἐνώπιον τῆς μικρᾶς ἥτις ἀκροῶτο, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσα προσηλωμένους, εἰκοστήν ἤδη ἑκατοστήν φωνὴν τὴν διήγησιν τῶν συμφορῶν τῆς, γινομένην ἐνώπιόν τῆς μετὰ μεγίστης ἀδιαφορίας ὡς ἐνώπιόν τινος ξένου.

Πολλάκις τῇ ἐπῆλθε νὰ εἴπῃ πρὸς τὴν Λουίζαν: « Μὴ λές γὰρ τὴ μαμά μ'προστά 'ς αὐτὰ τὰ μικρὰ, γιατί πειράζομαι. » Ἄλλ' ἐκρατεῖτο, διότι ἡ Λουίζα ἦτο φίλτρα καὶ ἰσχυρογνώμων, καὶ ἐὰν ἡ Μαρκέλλα ἤθελε τὴν παρακαλέσῃ νὰ μὴ λέγῃ, αὕτη τοῦναντίον δι' αὐτὸ ταῦτο θὰ ἐλάλει συχνότερον μετὰ τῆς συνήθους αὐτῇ μοχθηρίας, ἥς πείραν εἶχε λάβῃ πολλάκις ἡ ὄρφανῇ. Πλὴν δὲ τούτου ἡ Μαρκέλλα ἐκωλύετο ὑπὸ αἰδούς καὶ δὲν ἤθελε νὰ ἀπτηται τοῦ λυπηροῦ τούτου θέματος ἡσχόγητο, ἐφοβεῖτο νὰ εἴπῃ τι περὶ τῆς

φοβερὰς ἐκεῖνης νυκτός, ἥς τὰ καθ' ἕκαστα ἐπαναλαμβάνόμενα καὶ σχολιαζόμενα ἐνώπιόν τῆς διέμενον ἐγκεχαράγμενα διὰ παντός ἐν τῇ παιδικῇ τῆς μνήμῃ.

Παρατήρησε τὸ θρανίον, ὅπερ ἦτο παρόμοιον πρὸς πάντα τὰ ἄλλα θρανία, σκιαζόμενον ὑπὸ συστάδος πασχαλεῶν καὶ διαφνοκεράσων. Ἡ Μαρκέλλα ἐβλέπε μόνον τὴν ἄκραν τοῦ θρανίου, διότι κατὰ τὸ μέρος τοῦτο ἡ δεινὸροστοία εἶχε κηκλίδων. Ἀνεργισθῆναι διὰ τῶν μικρῶν καὶ ἀσθενῶν χειρῶν τῆς ἐπὶ τῶν κηκλίδων, καὶ παρατήρησε τὸ θρανίον ἀσκαρδαμικτῆ, ὡς ἐλπίζουσα διὰ τῆς δυνάμεως τῆς ἐπιθυμίας τῆς νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν προσφιλεῖ τῆς μητρός τῆς εἰκόνα.

Σταγόνες τινὲς βροχῆς κατέπεσαν βαρεταί καὶ ἀγεδῶν θερμαὶ ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ ἐπὶ τῶν ἐνδομάτων τῆς κορασίδος. Ἦκουσε βήματα προσεγγίζοντα. Ἦσαν δύο κλητήρες.

— Γλήγορα, σπῆτι, μαγκίτσα, εἶπεν ὁ ἑτερός τῶν κλητήρων ὅστις τὴν ἐγνώριζε.

Ἡ Μαρκέλλα ἀπέβλεψε πρὸς τὸν κλητήρα μετὰ φόβου, καὶ παραχρῆμα ἔσπευσε τρέχουσα πρὸς τὰ Πλούσια πεδία. Ἦλθεν αἴφνης εἰς τὸν νοῦν τῆς ἡ κυρία Ἐρμίνη.

— Ἄν καμμιά φορὰ σε μαλλώσουν, ἔλα ἐδῶ μικρὴ μου, τῇ εἶχεν εἶπῃ ἡ γηραιὰ ἐκεῖνη κόρη. Ἡ Μαρκέλλα ἥτις οὐδέποτε εἶχε ψευδοθῇ, ἐπίστευε πᾶν ὅ τι τῇ ἔλεγον. Ἐπεχείρησε νὰ εὐρῆ τὴν ὁδὸν ἐν ᾗ ἡ καταπίπτουσα βροχὴ ἐγίνετο ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν πυκνοτέρα.

Ἡ κυρία Ἐρμίνη ἀφ' οὗ ἔδρακε τὰς δεούσας παραγγελίας εἰς τὴν Τριανταφυλλίαν περὶ τοῦ γυναικῶτος τῆς αἰθρίας, τὴν ἀπέστειλε νὰ κοιμηθῇ, αὕτη δὲ μείνασα μόνη παρεσκευάζετο μετὰ εὐάρεστον τινὸς φρικιάσεως εἰς τὴν νυκτερινὴν τῆς ἀνάγνωσιν, ἐν ᾗ ἐσυνοφίζετο πᾶσα αὐτῆς ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐφρόσυνη τῆς ἡμέρας.

Καθ' ἐσπέραν ἡ Τριανταφυλλία, τῶν θυρῶν καλῶς κεκλεισμένων, ἐστερέωνε τὰ φύλλα τῶν παραθύρων, κατεβίβαζε τὰ παραπετάσματα καὶ ἐνεφανίζετο ἔπειτα πρὸ τῆς φιλίας τοῦ θαλάμου κρατοῦσα τὸ κηρίον τῆς καὶ ἔλεγε: — Κυρία, θέλετε τίποτα; Ἡ κυρία μειδιῶσα ἐνευεν ὄχι, ἡ Τριανταφυλλία ἐξηφανίζετο καὶ ἡ γερωντοκόρη καλημένη ἀναπαντικώτατα ἐν τῇ εὐρυχωρῇ καθέδρα τῆς, καὶ τοὺς πόδας στηρίζουσα ἐπὶ προσκεφαλαίου, ἐλάμβανε κατάλληλον θέσιν ἵνα ἀναγνώσῃ διὰ τῶν πρεσβυτικῶν ὀφθαλμῶν τῆς ὑπὸ τὸ φῶς μικρᾶς τινος λυχνίας, ἥτις κειμένη ὅπισθεν τῆς ἐπὶ τῆς ἐστίας, ἦτο εἰδὸς τι φαναρίου μετὰ δύο κηρία καλυπτόμενα ὑπὸ τοῦ κήνου τοῦ ῥίπτοντος τὸ φῶς πρὸς τὰ κάτω, ἀνεγίνωσκε, λέγω, μυθιστορίαν τινὰ παλαιὰν ἢ νέαν, ἀλλ' ἄσπευτε μεστὴν βωμαντικῶν συμβάντων καὶ περιπετειῶν.

Πόσοι ἐρασταὶ καταδεδωγμένοι, κηδεμένες καὶ ἐπίτροποι ἀνοικτίρμονες, μητρικαὶ ἀμείλικται,

προδότη μισαροί, μητέρες ἀπέλιπες και παιδιά ἀπολωλότα ως ἐκ θαύματος ἀνευρισκόμενα ἐκ τινος σημείου κατὰ τὸν ἀριστερὸν βραχίονα, — πόσα ἀρά γε τῶν φαντασιωδῶν τούτων ὄντων, τῶν ὑπερφωῶν καὶ ἀπιθάνων ἐπλήρουν τὰς ἀναμνήσεις τῆς κυρίας Ἐρμίνης; Οὐδεὶς δύναται νὰ εἴπῃ πόσα, — αὐδ' αὐτὴ ἡ διευθύντρια τοῦ ἀναγνωστηρίου, ἥτις αὐτοθούτως ὑπετίμησε τὸ ἐνόμιον τῶν βιβλίων, ἕνεκα τῆς καταπληκτικῆς καταναλώσεως τῆς λίαν φιλαναγνώστου γεροντοκόρης.

Τὸ ἐκπληκτικώτατον δὲ ἀποτέλεσμα τῆς καταχρήσεως ταύτης τοῦ ἀναγινώσκειν, καὶ βεβαίως τὸ μάλιστα ἀπροσδόκητον ἦτο ὅτι ἡ κυρία Ἐρμίνη οὐδέποτε συνέχευεν οὔτε τὴν ὑπόθεσιν τῶν βιβλίων οὔτε τοὺς ἥρωας. Καὶ οὐ μόνον τὰ ὀνόματα πάντων ἐνεθυμείτο, ἀλλ' οὐδ' ἠπατάτο ποτε εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῶν βιβλίων. «Ἐλαγε φέρ' εἰπέιν:

— Ἐκεῖ ἔπου ὁ βάρωνος προκαλεῖ τὸν κόμητα εἰς μονομαχίαν, εἰς ἐκείνην τὴν μονομαχίαν μετὰ τὰ ἱππικὰ πιστόλια, εἰςεύρετε;

Καὶ τοῦτο ἦτο ἀκριβέστατον! Τὸν συγγραφέα, τὴν χρονολογίαν, τὸ σχῆμα, τὸ χρῶμα τοῦ βιβλίου, τὰ πάντα ἐνεθυμείτο ἡ κυρία Ἐρμίνη. Μάλιστα διεπίνετο ὅτι καὶ αὐτὴν τὴν ἀσπὴν ἠδύνατο νὰ ἀναγνωρίσῃ βιβλίον πρὸ διετίας ἀναγνωσθέντος, — ἀλλὰ ἐπὶ τῷ ὄρφ' ἡμῶν νὰ μὴ εἶνε βιβλίον δημοσίου ἀναγνωστηρίου.

Τὴν ἐσπέραν ἐκείνη, περὶ ἧς ἡμῖν ὁ λόγος, ἐτοποθετήθη μετὰ χαρᾶς ὅπως ἰδιαιτέρας πρὸ τοῦ μικροῦ τραπέζιου τῆς, ἐφ' οὗ ἦτο μικρὸν ὑπερρινὸν καντήλιον καὶ ἐπὶ τοῦ καντηλίου μικρὰ τεύχλη περιέχουσα ζεστόν ποτὸν φλοιῶν πορτοκαλίου, ἄριστον φάρμακον τῶν ἐνοχλήσεων τοῦ στέρμαχου, ὅφ' ὧν ἐνίοτε καταλαμβάνετο ὁσάκις παρέτεινε τὴν ἀνάγνωσιν τῆς πέρα τοῦ μέτρου, προϊούσης τῆς νυκτός. Καὶ ταῦτο διότι εἶχεν ἐν χερσὶ τετράτομον μυθιστορίαν, θητικόν, ἀκοπον, σταλεισάν ὑπὸ τῆς διευθυντρίας τοῦ ἀναγνωστηρίου, ἵνα πρώτη ἡ κυρία Ἐρμίνη τὴν ἀναγνώσῃ πρὶν τὴν δόσιν νὰ τὴν χαρτοδετήσῃ πρὸς χρῆσιν τῶν κοινῶν ἀναγνωστῶν.

Τέσσαρες τόμοι μετὰ ἐξωφύλλου ροδίνου χρώματος γλυκυτάτου καὶ ἐπιγραφῆς ἐρυθρᾶς ζωηρᾶς, καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ πρώτου τόμου ἡ εἰκὼν τῆς ἡρώιδος, «δὲν εἶνε παῖς γέλασε!» Ἡ κυρία Ἐρμίνη ἠνοήσεν ἕνα τῶν τόμων τούτων καὶ ἐλυπήθη μόνον, διότι τὰ περιθώρια ἦσαν μεγάλα καὶ θὰ εἶγε νὰ ἀναγνώσῃ ὀλιγώτερον, ἀλλὰ οὐδόλως ἐπιμείνασά εἰς τὴν ἀνωφελῆ ταύτην λύπην ἔλαβε κομψὸν μαγαζιόδιον ἐλεφάντινον καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν ἀνάγνωσιν.

Τὰ παραθύρα ἦσαν ἐρμητικῶς κεκλεισμένα ὡς καὶ τὰ παραπέτασματά, καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν εἶδεν ἀστραπὴν διατρέχουσαν τὸν ζαφῶδη οὐρανόν, εἴπειτα δευτέραν ἀστραπὴν, ἀλλ' ὅμως ἤκουσε βροχὴν βραγδαίαν σείουσαν τὰ δένδρα τῶν κήπων

ἄτινα πανταχόθεν περιεστράγγον τὴν μικρὰν ἐκείνην κατοικίαν.

— Ἀπόψε θ' ἔχωμεν κακὴν νύκτα, διεισθήσῃ ἢ ἐξαίρετος κόρη. Μ' αὐτὸν τὸν ἀνεμὸν τί θ' γίνουσι οἱ καίμενοι οἱ ἄστεγοι!

Καὶ ἐφρικήσεν ἐξ οἴκου πρὸς τοὺς δυστυχεῖς ἀστέγους:

«Ἐπειτα ἐπανελάβε τὴν ἀνάγνωσιν.

Ἐκ τοῦ βόμβου τῶν βροντῶν ἔτρεμον οἱ δάκτυλοι τῆς ἐν ᾧ ἐκίει αὐτοὺς ἵνα στρέψῃ τὰ φύλλα τοῦ βιβλίου. Ἀλλ' ἡ κυρία Ἐρμίνη ὡς γυνὴ ἀπληλαγμένη προλήψεν οὐδόλως ἐφοθεῖτο τὰς βροντάς.

Ἀλλ' αἴφνης κρότος φοβερός διέσεισε τὴν οἰκίαν, καὶ τὸ φῶς τῶν κηρίων ἐκινήθη βίαια, εἴπειτα ὁ κρότος ἐπαυσεν ἀίετιδίως, ὡς συμβαίνει ἐνίοτε, καὶ ἐκ τῆς ταραχῆς ταύτης οὐδὲν ἄλλο ὑπελείπετο ἢ ὅτι ἡ βόμβος τις μακρὴν ἀκουσίμως ὅστις ἐξηκολούθει ἐτι μᾶλλον ἀπομακρυνόμενος.

Ἡ κυρία Ἐρμίνη ἐντρομός ἐτι οὐσα ἐκ τῆς ἀρτίως ἐπιγενομένης ταραχῆς, ἤκουσεν ἀφῆκ ἐλαφρὸν κωδωνισμόν τοῦ κωδωνίου τῆς ἐξω ὕρας τῆς οἰκίας. «Ἐτείνε τὸν τράχηλον ἀκρουσίμως μετὰ προσοχῆς...

— Ἐν' ὁ ἀνεμὸς! εἶπε καὶ ἑαυτὴν ὑψοῖσα τοὺς ὤμους. Τίς νὰ εἶνε μ' αὐτὸν τὸν καιρὸν καὶ αὐτὴν τὴν ὕραν;...

Καὶ ἀπέβλεψε πρὸς τὸ μικρὸν ἐκκεντρωμένον ὠρολόγιον δευτέρου ἤδη τὴν ἀνδεκίαν. Ὁ ἀνεμὸς ἐκόπικεν ἐπὶ στιγμὴν, καὶ τοῦ κωδωνίου ὁ ἦχος ἠκούσθη ἐκ δευτέρου ἰσχυρότερον. Ἡ κυρία Ἐρμίνη ἐφρικήσεν, ἀλλ' ἡ φρικία αὐτῆς ταραχῆρα ἦδη ἐξ ἀγωνίας. Βῆμα ἐντὶ χησεν ἐν τῇ κλίμακῃ ἦτο δὲ ἡ Τριανταφυλλία ἥτις μετέβαινε κρατούσα τὸ αἰώνιον αὐτῆς κρηπίδιον.

— Τὸ κωδουῖν, κυρία — δὲν ἔμπορεῖ παρὰ νὰ εἶνε κλέφτης, τί λέτε;

Ἡ κυρία Ἐρμίνη ἔσεισε τὴν κεφαλὴν, γινώσκουσα ἤδη ἐκ πείρας, ἦν εἶχεν ἀντήσῃ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν μυθιστοριῶν, ὅτι γενικῶς αἱ κύριοι οὗτοι δὲν λαμβάνουσι τὸν κόπον νὰ κρούσῃ τὸ κωδωνίον πρὶν εἰσελθεῖν. Καὶ το εἶπεν εἰς τὴν Τριανταφυλλίαν ἥτις ἐξηκολούθει παρατηροῦσα αὐτὴν ἐντρομός.

Τρίτη κρούσις ἰσχυρότερα, σχεδὸν ἀπληστική, ἀντήχησεν ἐν τῇ σιγῇ τοῦ κήπου καὶ ὁ κρούων ἐξηκολούθει κρατῶν τὸ κωδωνίον κατὰ μικρὰ διαλείμματα, πᾶ διαλείμματα ἐγένοντο μακρότερα καὶ τέλος πᾶς ἦχος ἀπεσβέσθη.

— Πρέπει νὰ πάρε Τριανταφυλλία! εἶπε μετὰ γενναϊότητος ἡ κυρία Ἐρμίνη, λαμβάνουσα μὲν ὄρμηξ τὸ πλεκτὸν σάλιον τῆς ὑπερ' ἐκεῖνο ἐπὶ τινος καθέδρας.

— Καλέ, θὰ σὰς σκοτώσουν κυρία!

— Ἄν ἰδῆς τίποτε, νὰ φωνάζῃς.

— Δὲν παίρνετε καν μιά ἀμπρέλλα! Ὁ κρη-

ῶστε! ὁ κῆπος εἶνε λίμνη. Θεέ μου! Κύριε ἐλέησον! Τί ἀποκοτιά! Νὰ πῆγαίνα μονάχη μου!

Ἀλλ' ἡ κυρία Ἐρμίνη ἀνοίξασα ἦδη τὴν θύραν τῆς οἰκίας καὶ κρατούσα διὰ τῆς ἐτέρας τῶν χειρῶν τὸ ἀλεξιβροχὸν τῆς ἐβάδιζε ζωηρῶς πατούσα ἐν τῷ μέσῳ τῶν λιμναζόντων ὑδάτων. Ἀστραπὴ διέσχισε τὸ μέρος τοῦ οὐρανοῦ τὸ φαινόμενον μεταξὺ τῶν δένδρων, ἀλλ' οὐδόλως ἐτάραξε τὴν γενναϊοκάρδον γεροντοκόρη, ἥτις προχωρήσασα ἐστῆθη πρὸ τῆς κίχλιδωτῆς πύλης.

— Τίς εἶνε; εἶπε προσπαθοῦσα νὰ καταστήσῃ ἀγρίαν καὶ φοβερὰν τὴν φωνὴν τῆς.

— Ἐγὼ εἶμαι, κυρία, ἡ Μαρκέλλα... Μοῦ εἶπατε νὰ ἔλθω...

Καὶ ἡ ἀσθενὴς φωνὴ ἐσβέσθη ὡς λυγμός. Ἡ δὲ Τριανταφυλλία καὶ ἡ κυρία τῆς προσεῖδον ἀλλή- λιας δυσπιστοῦσαι.

— Σὺ! ἡ μικρὰ Μαρκέλλα τῆς κυρᾶ Ζαλίνης; εἶπεν ἡ κυρία Ἐρμίνη μετὰ τινος ἀμφιβολίας.

— Μάλιστα...

Ἡ τελευταία αὐτῆ λέξις ἦτο ἀσθενὴς ὡς πνοὴ καὶ ἐφάνετο ἐξερχομένη ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς. Διὰ μιᾶς κινήσεως τῆς χειρὸς ἡ κυρία Ἐρμίνη ἐξέβαλε τὸν μοχλόν, καὶ προτεινύσα τὸ φακάρδιον τῆς μετὰ πολλῆς προσοχῆς παρετήρησεν ἐκεί.

Ἀληθῶς ἦτο ἡ Μαρκέλλα, κάθυγρος μέχρι τῆς ἐσχάτης κλωστής τοῦ ἄλλου χιτῶνος τῆς καὶ ἀσκητής. Ἡ ζωηρὰ λάμψις τοῦ φακάρδιου ἐλύπει τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καὶ τὴν ἐξετύφλου, ἐκέθητο δὲ ἐπὶ τῆς φλίας τῆς ὕρας ἐνοκλάζουσα μᾶλλον ἢ γονυκλινῆς καὶ εἰς ἄκρον ἀπελπίς.

— Πόθεν ἐργεσαι τέτοια ὦρα; ἠρώτησεν ἀποτόμως ἡ Τριανταφυλλία μετὰ τινος ἐτι δυσπιστίας.

— Ἀπὸ 'κεῖ κάτω!... Μὲ εἶπαν κλέφτρα, μὰ δὲ λὲν ἀλήθεια!...

— Ἐλα σῆμα τώρα! εἶπεν ἡ γηραιὰ ὑπερήτρια μετὰ τινος ἀγανακτικῆς.

— Δὲν ἔμπορῶ, εἶπεν ἡ Μαρκέλλα ἀνακαλημένη μετὰ πολλοῦ ἀγῶνος.

Ποτήριζε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ ἐπεχείρησε νὰ ἐγερθῇ, ἀλλὰ κατέπεσεν ἀσθενῶς στενάζουσα καὶ ἡ κεφαλὴ τῆς ἔκλινε πρὸς τὰ ἔμπροσθεν βαρεῖα καὶ σχεδὸν ἄπνοος.

Ἡ κυρία Ἐρμίνη ἐφρῖψε τὸ ἀλεξιβροχόν τῆς καὶ ἐκυψε ζωηρῶς, μόλις προφθάσασα νὰ κρατήσῃ τὸ ὄχρον μέτωπον τῆς μικρᾶς, ὅπερ μικροῦ δειν προσέκρουσεν ἐπὶ τῆς λιθίνης φλίας. Μετὰ δυνάμειος δὲ, ἦν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἡ γεροντοκόρη δὲν μετεχειρίζετο, ἀνήγειρε τὴν κοραίδα καὶ τὴν ἔφερον εἰς τὴν οἰκίαν, καταλιπούσα εἰς τὴν Τριανταφυλλίαν τὴν φροντίδα νὰ κλείσῃ τὴν θύραν καὶ νὰ παραλάβῃ τὸ φακάρδιον καὶ τὸ ἀλεξιβροχόν.

Ἐν τῷ σκότει ἀνέβη τὴν κλίμακα ἀλόγητος, εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν τῆς φωτιζόμενον ὑπὸ

τοῦ κηρίου τῆς Τριανταφυλλίας καὶ ἀπέθηκε τὸ φορτίον τῆς ἐπὶ τῆς μακρᾶς καὶ ἀνοικτικῆς καθέδρας. Ἡ δὲ πιστὴ θεράπεινα ἠκολούθησε πάραυτα τὴν κυρίαν τῆς.

Ἡ κυρία Ἐρμίνη οὐδέποτε εἶχε περιποιηθῆ παιδίον, καὶ ὅμως ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ ἀπῆλλαξε τὴν Μαρκέλλαν τῶν καθύγρων ἐνδυμάτων τῆς. Ἐφρῖψε τὰ ἐνοχλοῦντα αὐτὴν περιπόδια καὶ τὰ σανδάλια, καὶ ἀναλαθοῦσα τὴν μικρὰν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς, τὴν εἰσήγαγε μετὰ προσοχῆς εἰς τὴν κλίνην τῆς, ἥς τὸ σκέπασμα ἦτο ἦδη ἀνεσηκωμένον, ἔλαβεν ἔπειτα παρὰ τῆς Τριανταφυλλίας φιαλίδιον ἁλατος ἥτις εἶχεν ἦδη συνέλθῃ ἐντελῶς ἐκ τοῦ φόβου. Ἡ Μαρκέλλα ἐκινήθη ἄταξ καὶ ἔτρεμεν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν.

— Φέρε μου τὸ ζεστό μου, εἶπεν ἡ κυρία Ἐρμίνη.

Τὸ θερμὸν καὶ καλῶς ἐζαχαρωμένον ποτὸν ἐφάνη προσεγγίσαν ἀφ' ἑαυτοῦ εἰς τὰ χεῖλη τοῦ παιδίου. Ἐν κοιλίριον εὔρε τὴν ὁδὸν σχεδὸν διὰ τῆς βίας, δευτέρον ὡσαύτως ἀλλὰ μετ' εὐκολίας, καὶ κατ' ἡν στιγμὴν τὸ τρίτον προσήγγιζεν εἰς τὰ χεῖλη τῆς Μαρκέλλας, ἀνοίξασα αἴφνης αὐτὴ τοὺς ὀφθαλμοὺς περιέβλεψεν ἀνησύχως.

— Μὴ φοβῆσαι, εἶπεν ἡ κυρία Ἐρμίνη παρακαλοῦσα τὰς ἐντυπώσεις τοῦ παιδικοῦ ἐκείνου προσώπου, ἐφ' οὗ ἀνεγινώσκετο ἐν τούτοις ἔχνος πικρᾶς θλίψεως.

— Σεῖς εἰσθε, κυρία; Ἄφ' οὗ εἰσθε σεῖς, δὲ σας φοβάμαι, εἶπε τὸ παιδίον φέρον τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ ἐξω μέρος τοῦ προσκεφαλαίου μετὰ πεποιθήσεως καὶ στοργῆς πρὸς τὴν κυρίαν Ἐρμίνην.

— Πιέ το, εἶπεν ἡ γηραιὰ κόρη, πρέπει νὰ ὑπακούῃς, μικρὰ μου, πιέ το.

Ἡ Μαρκέλλα κατέπιε προθύμως τὸ ὑπολειπόμενον ἐν τῷ κυαλλίσκῳ καὶ ἐπανεπέσεν ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου λέγουσα:

— Θέλω νὰ κοιμηθῶ...

— Καὶ παραχρῆμα ἀπεκοιμήθη. Ἡ δὲ Τριανταφυλλία εἶδε τὴν κυρίαν τῆς καὶ καταπεπληγμένη εἶπε:

— «Καλὴ εἰσθε τώρα;» Ἡ δὲ νὰ στρώσω τῆς μικρᾶς ἐς τὴ μακρὰ πολυθρόνα σας νὰ τὴν πλαγιάσωμ' ἐκεῖ, καὶ ἔπειτα νὰ βάλω παστρικά σεντόνια γιὰ σᾶς...

— Ὅχι, Τριανταφυλλία, ὄχι! ἀπεκρίθη ἡ κυρία μετ' ἀσυνήθους εὐσταθείας. Ἐμένα νὰ μου στρώσῃς ἐς τὴν πολυθρόνα ὅ τι εὔρηξ; θὰ ἀγρυπνήσω ἀπόψε ἐς τὴν πολυθρόνα.

Βίς οὐδὲν ἀφέλησαν αἱ ἱκεσίαι καὶ οἱ γογγυσμοὶ τῆς πιστῆς γηραιᾶς θεραπεινῆς. ἡ κυρία ἦτο ἀκαμπτος ἀλλὰ καὶ ἡ μικρὰ καθέδρα πολὺ ὀλίγον ἐχρησίμευσεν, διότι περὶ τὴν 2 μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἡ Μαρκέλλα ἐξύπνησε κραυγάζουσα μετὰ πάσης τῆς δυνάμειος τῆς.

Τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσα ἀνοικτοὺς καὶ τοὺς βραχίονας ἀκίμπτους, ὑπὸ τῶν ληρημάτων ἐξή-

τει χάριν παρά πάντων, παρά του νεωκέρου του Αγίου Βικεντίου Παύλου, παρά της κυρίας Φαβρού, παρά της αδυσωπήτου Λουίζης, παρά του κλητήρος οστις δέν ήθελε νά την αφήσῃ νά ἴδῃ α τόν μπάγκον της μαμάς, » παρά τινος συναντήσῃ ἐν τῷ βουλευτήριον καί τόν εἰς φοβήν ἦν, τέλος παρά παντός ὅπερ ἐπὶ δύο ἡμέρας διήλθε διὰ τοῦ τεθλιμμένου εκείνου παιδικίου φάλου καταλιπόν ἐν αὐτῷ τόν λυπηρόν αὐτοῦ τύπον.

— Τό καιμένο μου, τό καιμένο! ἐπ' ανέλαβε πολλάκις ἡ κυρία Ἑρμίνη, κύπτουσα πρὸς αὐτήν ἵνα την καθησυχάσῃ.

Ἐνταῦθα δέν ἦσαν, ὡς βλέπετε, μυθιστορικαί θλίψεις αὐταί, καί τὰ δάκρυά της γερμανοφροσύνης ἐρρουσαν καυστικά καί εὐκρινῆ ἐπὶ ἀληθοῦς δυστυχίας, ἐπὶ μιᾶς τῶν ὑπάρξεων τῶν ἡττηθειῶν ἐν τῷ περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνι.

Ἄμα δὲ τῇ πρώτῃ προσεκάλεσε τὸν ἱατρὸν της, οστις ἔλλθων ἐστηθισκόπησε καί ἐπέκρουσε τὸ παιδίον.

— Ἐγὼ ἐγκεφαλίτιδα εἶπεν, εἶνε νόσος μακρὰ καί κινδυνώδης, καί θά κάμετε καλά νά το στείλετε εἰς τὸ νοσοκομεῖον τῶν παιδίων.

— Ποτέ! ἀνεφάνησεν ἡ κυρία Ἑρμίνη. Δέν ἤλλε διὰ τοῦτο χθὲς τὴν νύκτα καί ἐκτύπησε τὴν θύραν μευ με τὴν βρογχήν. Εἰς τὸ νοσοκομεῖον! καλέ, τί λόγια εἶν' αὐτά, ἱατρέ!

— Τότε λοιπόν, εἶπεν ὁ γερμαῖος ἱατρὸς, νά σας παραγγείλω τί πρέπει νά του κάμετε. Μόνον νά πάρετε ἓνα βοηθόν, διότι θά σας φέρῃ πολὺν κόπον.

(Ἀκολούθως.)

ΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ ΕΟΡΤΑΖΟΝ

Ἡ ἐθνικὴ ἐορτὴ τῶν Γερμανῶν. — Σημασία αὐτῆς. — Ἡ 2 Σεπτεμβρίου ἐν Γερμανίᾳ. — Ἡ ἐπιθεώρησις τῆς φρουρᾶς τοῦ Βερολίνου. — Βίβλον τοῦ θωμίνου πλήθους. — Τὸ γῆρας τοῦ ἀυτοκράτορος ἀποτελεῖ πρωτοφανές τι. — Ἀναβιβαστικὸν περὶ ἐπισήμου τηλεγραφήματος. — Ἀμοιβὴ γενναίου καί πιστοῦ στρατιώτου. — Ἡ ἐορτὴ τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου. — Ἐὰν γνωσθέντα δῶρα. — Ἀναβιβαστικὴ ἐορταί. — Ἰδιαιτέρων αὐτῶν ἐνδιαφέρον διὰ τοῦς Ἕλληνας. — Προσαγγέλματα Ἑστίας. — Σημιαγραφία Ἑρνέστου Κουρτίου.

Οὔτε βασιλικὸν διάταγμα ἐθέσπισε, γλῆν δευτέρων Σεπτεμβρίου ὡς ἡμέραν ἐθνικῆς ἐορτῆς διὰ τοὺς Γερμανούς, οὔτε πρόγραμμα κυβερνητικὸν καί ἄσκημα ἐσθινόν καί καγονοβολισμὸς ἀπὸ τῶν περὶ λόφων ἀνήγγειλαν τὴν ἀνατολήν τῆς ἐπιστήμου ἡμέρας καί ἐκάνονισαν τὰ της τελετῆς. Ἄλλ' ἐνῶ ἕκαστον τῶν ἀποτελούντων τὴν γερμανικὴν δημοσπονδίαν Κρατῶν ἴδιον ἄγει ἐπίσημον ἐορτήν, κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν γενεθλίων τοῦ ἡγεμόνος του ἢ τὴν ἐπέτειον ἱστορικοῦ γεγονότος ἢ Γερμανία πᾶσα, ὡς μία οἰκογένεια, ἐορτάζει τὴν 2 Σεπτεμβρίου ὡς ἡμέραν ἐορτῆς ἐθνικῆς. Ἡ συνείδησις τοῦ ἔθνους ἐξελέξατο τὴν ἡμέραν καὶ

ἦν ὁ τελευταῖος αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων ἀδελφῶς παρέδιδε τὸ ξίφος εἰς χεῖρας τοῦ νικητοῦ βασιλέως τῆς Πρωσίας, καί ἐνῶ ἡ κυβέρνησις ἐκλογῶν πολιτικῶν δεκατετραετίαν ἤδη ἔλην ἀπέφυγε ν' ἀναγνωρίσῃ ἐπισήμως τὴν ἡμέραν ταύτην ὡς ἐθνικῆς ἐορτῆς ἐπέτειον, ὁ γερμανικὸς λαὸς ἐθέσπισεν αὐτὴν ὡς τοιαύτην ἐν τοῖς ἐθίμοις αὐτοῦ.

« Ἡ ἡμέρα αὕτη, ἔγραφε τῇ 2 Σεπτεμβρίου ἡ μᾶλλον διαδομένη ἐφημερίς τοῦ Βερολίνου, δέν εἶνε δι' ἡμᾶς θριαμβευτικὴ ἡμέρα, ἀναμνησκουσα αἰματηροῦ ἐν ὅπλοις ἀγῶνας πρὸς ἀνδρείον καί ἐπίμονον ἐχθρόν, ἀλλ' ἐν Γερμανίᾳ ὑπῆρξε πάντοτε ἡμέρα χαρᾶς πρὸς τιμὴν τῆς ἀνικηθείσης ἐνώσεως τοῦ κράτους καί ἀγάλλουσα ἀνάμνησιν ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τοῦ οὐραίου ἐκείνου, ὅπερ ἄλλοτε πᾶς Γερμανός, πλήρης πόθων ἔφερεν ἐν τῇ καρδίᾳ ». Χαρακτηριστικώτερον δὲ ὡρῶς συγχρόνως ἄλλο βερολινάιον φύλλον τὴν σημασίαν τῆς ἡμέρας ταύτης γράφον: « ἀπὸ σειρᾶς ἀνδραγαθιμάτων, ἀτινα ἐπαξίως συνδέονται πρὸς τὰ μεγαλειότερα ἱστορικὰ συμβεβηκότα, ἔλαθεν ὑπαρξῖν καί ἐτελειώθη ἡ ἰδέα τῆς ἐνώσεως. Ἄλλὰ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἐθνικῶν πόθων ἢ ἔλπις ἐγένετο βεβαιώτης, καὶ ἦν στιγμὴ τῆ νικητήριον περὶ τοῦ Σεδᾶν ἀγγέλμα, συσφίγγον τὰς καρδίαις μέχρις ἐγκάτων καί ἐξουσιάζον αὐτῶν, διέσχισε τὴν χώραν. Ὁ ἀγῶν ἐν ᾧ αἱ ἡμέραι δυνάμεις τοῦ παγγερμανίου, ὑπὸ τὴν ἡγεγίαν τοῦ βασιλέως Γουλιέλμου, πρὸς ἀπόκρουσιν ἐπιθέσεως, ἔδραψαν τὴν μεγαλοπρεπῆ τῆς Νίης δάφνην, ἐθεωρήθη ὑπὸ τοῦ ἔθνους σύμπαντος ὡς πράξις ἰδρυτήριος τοῦ κράτους. Ἡ ἡμέρα τοῦ Σεδᾶν ζῆ διαρκῶς καί θέλει ἐς αἰεὶ ζῆσει ἐν τοῖς στοχασμοῖς τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ, ὡς ἡ γενέθλιος τοῦ κράτους ἡμέρα ».

Ἰδοὺ λοιπόν ὁ λόγος δι' ὃν ἐγγιζούσης τῆς ἡμέρας πᾶσα πόλις γερμανικὴ καί πᾶς Γερμανὸς φιλόπατρις ἀνὴρ, ἔστω πρῶστος ἢ βασιλεὺς, ἔστω σάξων ἢ βυρτεμβέργιος, ἔστω πολλῆς μιᾶς τῶν τριῶν ἐλευθέρων πόλεων ἢ τίνος τῶν μικρῶν γερμανικῶν δουκάτων, θά σημαιοστολίῃ πᾶσαν στέγην ἀνευ διακρίσεως καί θά παρασκευασθῇ διὰ τὴν φωταψίαν. Τὸ πᾶν ἐνδύεται ἐορτάστιμον στολήν τῇ 2 Σεπτεμβρίου. Αἱ ἐκκλησιαί ἀνοίγονται ἐκτάκτως πρὸς εὐχαριστήριον δοξολογίαν καί τὰ σχολεῖα κλείονται πρὸς πατριωτικώτερον ἀπόλαυσιν τῆς ἡμέρας, οἱ βήτορες καί οἱ ποιηταὶ ἀναμφίνονοι κατὰ ἑκατοντάδας, αἱ ἑταιρίαι καί τὰ σωματεῖα συνέρχονται εἰς πανηγυρικὰς συνδριάσεις, τὰ μεγάλα καταστήματα καί τὸ γρηματιστήριον ἀργοῦσιν, οἱ ἐργάται καί αἱ ἐργατοὶ τῶν ἐργοστασίων ἀφίνονται ἐλευθέρῳ ἀνὰ τὴν πόλιν, οἱ μαθηταὶ καί αἱ μαθήτριαι τῶν σχολείων, μέχρι τοῦ μόλις δυναμένου νά κινήσῃ τὰ κνήμι, διακλύονται εἰς τὰς ἐσχάτας, ἐκτρέχοντες ἐν σημαίαις καί τυμπάνοις, μουσικαῖς καί ἄσκη

μετὰ τῶν διδασκάλων καί διδασκαλισσῶν, ὧν ἤκουσαν ἢ μέλλουσι ν' ἀκούσασιν τοὺς πατριωτικὸς λόγους, καί αἱ ἐφημερίδες, αἵτινες τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐορτῆς ἐδημοσίευσαν ἄρθρα ἢ ποιήματα κατὰ τὴν τῆς περιστάσει, πληροῦσι τῇ ἐπιούσῃ τὰς στήλας αὐτῶν διὰ τηλεγραφήματων καί περιγραρῶν περὶ τῶν κατὰ πόλεις τελετῶν.

Ἄλλ' ἐν Βερολίνῳ ἐλάμπρουν ἐφέτος ἰδιαιτέρως τὴν ἐπέτειον τοῦ Σεδᾶν ἡ συμπεσοῦσα φιλοπορινῆ ἐπιθεώρησις τῶν ἀποτελούντων τὴν φρουρᾶν σωμάτων. Πρὸ πολλῶν ἐτῶν δέν εἶχον συμπέσει τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ αἱ δύο αὐταὶ τελεταί. Διὸ καί ὁ λαὸς ἐξεγύθη ἐπὶ τῆς πεδιάδος τοῦ Tempelhof, ὅπου ἐμελλε νά γείνη ἡ ἐπιθεώρησις καί κατέλαθεν ὅλην τὴν ἀπὸ τῆς πόλεως μέχρις ἐκεῖ ὁδὸν ἀπὸ πρῶτας. Αἱ ἀμαξαὶ συνευκύνοντο ὀλονέν τὸσον πολυάριθμοι ἐπὶ τῆς πεδιάδος, ὥστε ἐνόμιζέ τις, ὅτι δέν ἔμειναν ἄλλαι ἐν τῇ πόλει, οἱ πεζοὶ κατέλαβαν ὁδοὺς καί πεζοδρομία κυκλῶν μέχρις ἀδιάχωρήτου καί οἱ ἀγυῖοι κινεῖται μετὰ τῶν μικροχειρωνακτῶν ἢ ἀλητῶν προπορευόντο ἐκάστου τάγματος, παράδοξον ἀποτελοῦντες μᾶζαν μορφῶν ἀξίων σπουδῆς. Καί ὅταν τὸ πᾶν κατεστάλαξεν ἐν τῇ πεδιάδι, περιέβαλε τὰ στρατιωτικὰ σώματα ποικιλόχρουν καί ἐκκεντρικῶν πλυσίων ἀμαξῶν καί πεζῶν, ἐν ᾧ ἡ χάρις συνελέκτο ἀλλοκότως μετὰ τὴν βαναυσότητα, ἡ πολυτέλεια μετὰ τὰ ῥάκη, ἡ ὠραιότης μετὰ τὴν δυσμορφίαν, ἡ λεπτότης μετὰ τὴν σκαλιότητα, ἡ ἀγνότης μετὰ τὴν διαφθοράν, ἡ εὐγένεια μετὰ τὴν χυδαίωσιν, πάντα συμφορήμενα ἀποτροπαίως, ἀλλὰ καί ἐν γραφικῇ συγχρόνως συμποικιλύσει, τοῦτο παρὰ τὸ πλεονθὸν ἐκείνου τὴν ἄκραν ἀποτελοῦντα ἀντίθεσιν καί δια ὁμοῦ ἐν τερατώδες σύνολον, πλήρες ἀγρίου κεινιωνικοῦ κάλλους, νῦν μὲν ἀναπέμπον βλακωδῆς τι ἐπιφώνημα καί εἶτα ἐκτοξεῖον σιωπητικὴν ὑπολογίαν.

Ὅστις εἶδεν ἀπαξ μίαν τοιαύτην στρατιωτικὴν ἐπιθεώρησιν ἐν Βερολίνῳ, ἄς μὴ περιμένῃ νά ἴδῃ ἢ ὄν τι κατὰ τὴν δευτέραν. Ἡ αὐτὴ ἀκριβεία τῶν κινήσεων, τὸ αὐτὸ ἀπαράμιλλον παράστημα καί τὸ αὐτὸ ἐρρυθμὸν βάδισμα, ἔλα πάντοτε τὰ ἴδια, ὡς ἄλλοτε, ὁμοιάζοντα πρὸς ἀλληλα, ὡς δύο λίραι στερλίνας τῆς αὐτῆς ἐκδόσεως. Ἄλλὰ καίτοι δις τοῦ ἔτους τελεῖται ἡ ἐπιθεώρησις αὐτῆ τῆς φρουρᾶς τοῦ Βερολίνου, ὁ λαὸς συρρέει πάντοτε ἀθρόος, ἀνεκμῶν νέον τι ἐκ τῆς παρατάξεως τῶν τρισμυρίων ἐκείνων γαλυθῶν ἀνδρῶν. Καί ἐπέτυγεν ἐν τῷ ἐφετειῷ θεάματι πρωτοφανές τι. Διότι ἦν ἡ πρώτη φορὰ καὶ ἦν ὁ γερῶν αὐτοκράτωρ δέν διέτρεξεν ἐν καλπασμῷ, ὡς μετ' ὄλον τὸ βάρος τῶν ἐτῶν του ἐσυνείλιξε πάντοτε, τοὺς στοίχους τῶν παρατεταγμένων στρατιωτῶν. Βεβῆτος οὐχὶ μόνον παρήλασε βραδείως καί ἀναγκάζων τὴν δημοτικὴν καταστάσαν ἵππον του ἔκπληξιν εἰς ἡσυχον βῆμα, ἀλλὰ καί τὸ δεύτερον μέρος τῆς ἐπιθεώρησεως, τὴν πρὸ αὐτοῦ παρελάσιν τῶν σω-

μάτων, εἶδεν ἐποχούμενος, ἀφοῦ ἐζήτησεν ἀναφυγὴν καί δυνάμεις εἰς πότῆριον καλοῦ ἰσπανικοῦ οἴνου καί ἄλλα δροσιστικά. Πρῶτην φορὰν ὁ διαφοροστέφης στρατιώτης, ὅστις εἶδεν ἐκπνεόντα τὸν παρελθόντα αἰῶνα, ὠμολόγησεν ὅτω δημοσίᾳ, ὅτι κατέβαλεν αὐτὸν τὸ γῆρας. Τὸ γεγονός τοῦτο καί ἡ μετὰ τούτῳ καλυχρόνιον ἀπὸ τῶν ἐπισήμων τελετῶν ἀποχώρησιν ἐμφανίσας τῆς αὐτοκρατείας ἐν ἀνοικτῇ ἀμάξῃ, ἦσαν τὰ μόνα πρωτοφανῆ κατὰ τὴν ἐπιθεώρησιν ταύτην. Ἄλλως τὰ πάντα ἦσαν ὅμοια τοῖς προηγουμένοις ἀπὸ τῆς ἀκολουθίας καί τῶν ἐπιτελειῶν μέχρι τῶν διοικητῶν τῶν σωμάτων καί λόγων. Οὐχ ἦττον ἡ παρέλασις τοῦ ἱρωτοτόκου υἱοῦ τοῦ διαδόχου, τοῦ πρίγκιπος Γουλιέλμου, διοικοῦντος τὸ ἄγον τὰς σημαίας τῶν πεζῶν σωμάτων ἡμίταγμα γρεναδιέρων, φερόντων τὴν γραφικὴν ἐκείνην τιαροσιδῆ περιεσφαιαίαν, ὡς καί ἡ ὡς οὐλαμάνου πρὸς τὴν αὐτῆ σφαιματι διαβάσις τοῦ νεαροῦ πρίγκιπος Ἀσοπλόδου, τοῦ μόνου υἱοῦ τοῦ ἡρώος στρατηλάτου Φρειδερίκου Καρόλου, ἡγεῖραν νέον ἐνθουσιασμὸν καί ἀπετέλεσαν τὸ θέμα τῆς ὀμιλίας δι' ὅλης τῆς ἡμέρας.

Ἡ κατὰ τὴν νύκτα φωταψία ἐν τῇ πόλει ἐκτελεσε τὴν τελετὴν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ὁποίας ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον νῦν ὑπὸ τινος βερολινάιος ἐφημερίδος τὸ ἀκόλουθον ἀνέκδοτον περὶ τοῦ ἀγγέλματος τῆς παραδόσεως τοῦ Σεδᾶν. Ἄμα τῇ ἀρχαλωσίᾳ τοῦ Ναπολέοντος μετὰ τοῦ ἐξ 80,000 ἀνδρῶν στρατοῦ αὐτοῦ παρεδόθη τὸ περὶ τούτου ἐπίσημον ἀγγέλμα εἰς τὸ τηλεγραφεῖον τοῦ Σεδᾶν. Τὸ τηλεγράφημα ἔφθασεν ἀκωλύτως μέχρι Κλερμόντ, ὅπου τότε εἶχε τὴν ἔδραν τοῦ στρατοπέδου αὐτοῦ ὁ διάδοχος. Βικεῖλλον ἐμελλε νά διαβιβάσθῃ εἰς Βάρ-λε-Δύκ, ἀλλ' ἀκριβῶς μεταξὺ τῶν δύο τούτων σταθμῶν ἡ τηλεγραφικὴ συγκοινωνία εἶχε βλαβὴν καί πρὸς ἐξέτασιν τῆς γραμμῆς εἶχε διαταχθῆ ὁ γραμματεὺς τοῦ στρατιωτικοῦ τηλεγραφεῖου ν' ἀναχωρήσῃ μετὰ τῶν ἀναγκαίων συσκευῶν καί ἐργαλείων ἐκ Βάρ-λε-Δύκ καί βαδίσει πρὸς τὸ Κλερμόντ ἐπιδιορθῶν καὶ ὁδὸν τὰς βλάβας. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ἡ ἐν Κλερμόντ στρατιωτικὴ διοίκησις, ὅπως ἀποφύγῃ πᾶσαν καθυστέρησιν τοῦ χαρμωσύνου ἀγγέλματος, διέταξε βασιρὸν ἐλαφρὸν ἱππέα, ὅπως φέρῃ εἰς Βάρ-λε-Δύκ τὸ ληρθὲν τηλεγράφημα πρὸς περαιτέρω διαβίβασιν, διατρέγων ἀπνευστὶ τὴν ἐξ ἑπτὰ μιλίων ἀπόστασιν καί μόνον βρεῖλων νά σταματήσῃ ὅπως ἀνακοινώσῃ προφορικῶς τὸ περιεχόμενον τοῦ τηλεγραφήματος, ὅσῳκις ἤθελε συναντήσῃ καὶ ὁδὸν στρατιωτικὴν τινὰ ἀρχήν. Μία τῶν στρατιωτικῶν τούτων ἀρχῶν, ἄς συνήντησεν ὁ καλὸς στρατιώτης, ἦτο καί ὁ ἐπισκευάζων τὴν γραμμὴν γραμματεὺς τοῦ τηλεγραφεῖου, ὅστις εἶχεν ἤδη διατρέξει ὑπὲρ τὸ ἡμισυ τῆς ἀπὸ Βάρ-λε-Δύκ εἰς Κλερμόντ ὁδοῦ. Ἰδὼν δὲ τὸν ἐλαφρὸν ἱππέα ἀπὸ βυτῆρος ἐλαύνοντα, ζητωκραυγάζοντα καί κρα-

τούτα ύψηλὴ θριαμβευτικῶς τὸ τηλεγράφημα, ἐσταμάτησεν αὐτὸν, καὶ οὐχὶ μόνον ἔμαθεν ἀπὸ στόματος τοῦ πιστοῦ βκυαροῦ τὴν εἶδησιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ τηλεγράφημα ἀνέγνω ἐπανεληλυμμένος πρὸς βεβαίωσιν. Καὶ ἐνῶ ὁ ἐλαφρὸς ἱππεὺς ἐξηκολούθει τὸν καλπασμὸν του, ἐκεῖνος συνδέσας τὸ μέχρις ἐκεῖ ἐπισκευασθὲν σύρμα πρὸς συσκευὴν τινὰ τοῦ Morse, ἦν μεθ' ἑαυτοῦ ἔφερεν, ἐτηλεγράφησεν εἰς Βάρ-λὲ-Δίκ ἀθροῦν καὶ κατὰ λέξιν τὸ ἐπίσημον κείμενον τῆς ἀγγελίας. Εἶπε λοιπὸν τηλεγραφηθῆναι πρὸ δύο ὥρων ἢ εἰδησις ἀγὰ πᾶσαν τὴν Γερμανίαν, ὅτε ἐβόλευσεν εἰς Βάρ-λὲ-Δίκ ὁ ἐλαφρὸς ἱππεὺς κομίζων τὸ αὐθεντικὸν τηλεγράφημα. Βισήθηθεν εἰς τὸ στρατοπέδον πλήρης κοινητοῦ ζητωκαυγάζων καὶ μεγαλοφώνως ἀνακοινῶν τὴν εἶδησιν, ἦν πάντες ἤδη ἐγνώριζον! Ἄλλ' αἱ ὑπηρεσίαι του δὲν ὑπετιμῆθησαν. Διδίτι ἦτο ἀληθῶς κατόρθωμα νὰ διατρέξῃ ἐντὸς τριῶν ὥρων ἑπτὰ μίλια ἀπὸ βυτήρος ἄνευ διακοπῆς ἐλαύνων καὶ νὰ εὕρῃ καιρὸν, ὅπως ἐν τῷ μεταξύ ἀνακοινῶσῃ τὸ περιεχόμενον τοῦ τηλεγραφήματος πρὸς πᾶσας τὰς στρατιωτικὰς ἀρχάς, ὡς καὶ ὁδὸν συνήνησεν, ἀκόμη καὶ πρὸς τὸν ἀναθεματισμένον τηλεγραφητήν, ὅστις ἐστέρησεν αὐτὸν ὁδῆς Βυλλέου. Οἱ ἀξιωματικοὶ ὅμως τοῦ στρατοπέδου παρέθεσαν λαμπρὸν δείπνον πρὸς τιμὴν αὐτοῦ, ὃ δὲ καμπανίτης ἔρρευσεν ἄφρονος εἰς ὑγείαν τοῦ γενναίου καὶ πιστοῦ εἰς τὸ καθήκον του ἐλαφροῦ ἱππέως, ὅστις ἐν τῇ τραπέζῃ κατεῖχε τὴν πρώτην τιμητικὴν θέσιν.

Παρά τὴν ἐφετεινὴν πανήγυριν τοῦ γερμανικοῦ ἔθνους ἄλλην ἑορτὴν ἤγε τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος. Ὁ περίπυστος ἀρχαιολόγος Ἑρνέστος Κούρτιος ἐώραξε τὴν ἐβδομηκοστὴν ἐπέτειον τῶν γενεθλίων του. Παρασκευαίαν πρὸς ἐπισημοτέρων ἐνδείξειν τῆς χαρᾶς, ἣν αἰσθάνονται ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ ταύτῃ ἡμέρᾳ οἱ συνάδελφοι, μαθηταί, φίλοι καὶ θαυμασταὶ αὐτοῦ ἐγένοντο ὑπὸ τούτων μεγάλοι. Ἄλλ' ἡ κατὰ τὰς διακοπὰς χάρις ἀναψυχῆς ἀποχώρησις τοῦ σοφοῦ ἀνδρός εἰς Schassnitz παρεκάλυψε τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σχεδίων. Μέχρι τοῦδε ἐγένετο γνωστὸν, ὅτι θέλει προστενεθῆ αὐτῷ ἡ προτομὴ του ἐκ μαρμάρου, ἔργον τοῦ φιλοτεχνήσαντος τὸν ἐν Βερολίῳ περίφημον ἀνδριάντα τοῦ Goethe καλλιτέχνου Fritz Schaper, ὅπερ οὗτος ἐξετέλεσε τῇ ἐντολῇ τῶν μαθητῶν καὶ θαυμαστῶν τοῦ Κούρτιου, οὔτενας ἀπὸ κοινοῦ, προεξαρχούσης τῆς αὐτοκρατορίας καὶ τοῦ διαδόχου τοῦ γερμανικοῦ θρόνου, κατέβαλον τὴν δαπάνην δι' ἐκούσιων ἐράνων. Ἄλλο δὲ δῶρον ἐπὶ τῇ ἑορτῇ ταύτῃ ἐγνώσθη, ὅτι ἔσται ἀναμνηστικὸς τόμος ἀφιερωμένος αὐτῷ καὶ περιλαμβάνων πραγματείας μόνον χάριν τῆς ἑορτῆς συγγραφείσας ὑπὸ μαθητῶν αὐτοῦ. Δὲν εἶνε ἄνευ ἐνδιαφέροντος ὁ δημοσιευθεὶς τίναξ τῶν περιεχομένων τοῦ τιμητικοῦ τούτου βιβλίου ἔχων οὕτω:

H. Gerhard Lolling, τὰ στενά τῆς Σαλαμίνας—Heinrich Geizer, Κόστος ἀπικῶν βασιλέων καὶ ἀρχόντων κατάλο-

γος—Adolf Holm, Μακρὰ ἔρις. Max Franko, Ἱστορία τῆς ἀπικῆς τῶν οἰκονομικῶν διοικήσεως—Carl Fritsch, Κριτικὴ Ἰωάννου Μαλαλά—Konrad Tiller, Κριτικὴ συμβολαὶ περὶ Ἀφρικανῶν—Ludwig Jeep, Ἱστορία Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου—Alexander Conze, Τὰ θρωικῶν ἀνάγλυφον τῆς Μηδείας—Adolf Michaelis, Καθολικὸς τῆς ἐποχῆς τοῦ Σαλαμῶνος—Rudolf Schöll, Ἰδιαιτικὰ καλλιτεχνῶν ἐπιγραφαί—Rudolf Voil, Ἀνάμνησις ὀλυμπιακῶν—Wilhelm Dörffeld, Ἡ ἀρχαία διὰ πλάσθη οἰκοδομικὴ καὶ ἡ ἐπιρροή αὐτῆς ἐπὶ τοῦ δωρικοῦ ρυθμοῦ—Ludwig Gurlitt, Ἐπιγραφισμένοι πλάκες μαρμάρου ἐν Ἀθήναις—Richard Bormann, Περὶ ἔθρουσικῆς τινος κλάσης τοῦ φλωριντινοῦ μουσείου—Adolf Furtwängler, Ἐπιγραφὴς: Ἀνάγλυφον ἐξ Ὀλυμπίου δι' ἐλληνικοῦ τινος κατήχητου συγκαληροῦμενον.—Gustav Kükula, Οἱ Κρήται τοῦ Εὐριπίδου—Heinrich Jordan, Ὁ ναὸς τῆς Ἑστίας αἱ Ἐπιπέδες καὶ ὁ οἶκος αὐτῶν—Karl Purgold, Ὀλυμπιακὰ ἀναθήματα—Heinrich Drussel, Νομισματικὰ συμβολαὶ ἐκ τοῦ παρὰ τὸ Piodimonde d' Allfe γερουσιασίου—Wilhelm Gurlitt, Παίονιοι καὶ τὸ ἀνατολικὸ ἀέτωμα τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ναοῦ τοῦ Διός—Wilhelm Dittenberger, Ἐπιγραφικὰ ἀνάμνηκα—Wernhard Kübler, Ἄνε τῆσις παρ' Ἀριστοφάνει—Carl Curtius, Περὶ τῶν ἐκ Λυδίας χειρογράφων τοῦ Πλίντου—Arthur Mülchhausen, Περὶ τῆς θέσεως τοῦ Κολωνοῦ ἐν Ἀθήναις—Gustav Hirschfeld, Τοπογραφία ἐλληνικῶν ἀποικιῶν κατὰ τὴν ἀρχαίοντα—Christian Holger, Ἐνασχόλησις Ἐθίη καὶ Schiller εἰς τὴν ποιητικὴν τοῦ Ἀριστοτέλους—Philipp Spitta, Περὶ τῶν σχέσεων τοῦ Sebastian Bach πρὸς τὸν Christian Friedrich Hunold καὶ τὴν Mariane von Ziegler.

Πολλοὶ ἑορταὶ πρὸς πανηγυρισμὸν τῆς ἐβδομηκοστῆς ταύτης ἐπετηρίδος ἐπρόκειτο νὰ τελεσθῶσιν, ἀλλ' ἀνεβλήθησαν πᾶσαι μέχρις ἐναρξέως τῶν πανεπιστημιακῶν μαθημάτων, ὅτε ἐμὲν φοιτηταὶ θέλουσι τελέσει ζυθοτοτικὴν τιμὴν πρὸς τιμὴν τοῦ μελιρρύτου αὐτῶν καθηγητοῦ, οἱ δὲ καθηγηταὶ γεῦμα ἐπίσημον τῇ τιμῇ τοῦ διακροπούς αὐτῶν συναδέλφου καὶ ἄλλας ἑορτὰς οἱ θαυμασταὶ καὶ φίλοι. Τότε ἢ θέλουσι γνωσθῆ καὶ πάντα τὰ δῶρα καὶ αἱ τιμητικὰ ἐνδείξεις, δι' ὧν θὰ σπεύσωσι τὰ πανεπιστήμια καὶ αἱ κυβερνήσεις πολλῶν κρατῶν νὰ συγμύωσι τῷ ἀκαμάτῳ ἀρχαιοδίφῃ καὶ ἐλληνολόγῳ ἐπὶ τῇ ἐβδομηκονταετηρίδῃ αὐτοῦ.

Δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ἡ ἐμφάνισις τοῦ Κούρτιου ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ κόσμῳ ἔχει ἰδιαιτέρον ἐνδιαφέρον, ἡ δὲ ἐπὶ μακρὸν ἐτι χρόνῳ ἐνεργητικὴ αὐτοῦ ὑπαρξίς εἶνε εὐχὴ ἀπὸ καρδίας τοῦ ἔθνους πηγάζουσα. Συνδέσας τὸ στάδιον του μετὰ τὴν μελέτην καὶ ἔρευναν παντός, ὅπερ ἡ Ἑλλάδος προέρχεται, ἐγκύψας εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ φιλολογίαν τῶν Ἑλλήνων, ζήσας ἐπὶ ἀρετῶν μεταξὺ ἡμῶν, ἠγάπησεν ἀγῶνι καὶ ἀφιλοκερδῶς Ἑλλάδα καὶ Ἑλληνας καὶ οὐ παύεται ὁμιλεῖν καὶ ἐνθουσιάζων ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἡμῶν οὐ μόνον ἐν παραδόσει καὶ ἐπισήμοις ἀκαδημαϊκαῖς ἑορταῖς, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ εὐκαιρίᾳ καὶ στενωπέροις ὁμιλίαις. Ὁ τίτλος τοῦ ἐλληνολόγου (Gräkologe) παρακολουθεῖ ἐν Γερμανίᾳ πάντοτε τὸ ὄνομα του, ὡς τὸ ὄνομα τῆς πατρίδος ἡμῶν εἰς ἀναπόσπαστον πάσης αὐτοῦ συγγραφῆς ἢ ἀναρτύσεως. Τοιοῦτον ἔνθον τῆς Ἑλλάδος φίλον καὶ τῆς ἀρχαιότητος αὐτῆς σοφὸν μύστην καὶ θερμὸν θαυμαστὴν προσαγορεύουσα ἐπὶ τῇ ἐβδ.

μηκονταετηρίδῃ αὐτοῦ ἡ Ἑστία, δημοσιεύει σκιαγραφίαν τοῦ ἀνδρός, παραλαμβάνουσα αὐτὴν ἐκ τῆς ἐν Βερολίῳ ἐκδομένης Vossische Zeitung, ἣτις τῇ 2 Σεπτεμβρίου διπλὴν ἐγούσα ἑορτήν, ἐθνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν, ἐδημοσίευσεν ἐπὶ εὐκαιρίᾳ τῆς τελευταίας ταύτης τὰ ἐξῆς περὶ Κούρτιου:

«Σωφρόνως, ὡς ἐσυνηθίσαν ἡμᾶς, ἐμνήσθη τῆς ἰδίας νεανικῆς ἀναπτύξεως ὁ πολυτίμητος ἀνὴρ, ὁ σήμερον τὴν ἐβδομηκοστὴν ἐπέτειον τῶν ἑαυτοῦ γενεθλίων ἐορτάζων, εἰς τὰ ὀλίγα ἐν τῇ Γερμανικῇ ἑφημερίδῃ τοῦ Μονάχου, τῇ μνήμῃ τοῦ νεανικοῦ αὐτοῦ φίλου Ἑρμανουήλ Γάιβελ ἀφιερωθέντα ἀρθρον. Παραπέμπομεν τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν εἰς τὰς λαμπρὰς ταύτας ἀνακοινώσεις ἡ τὸς μᾶλλον, ὅσα τὴν λαμπρότητα τῆς σημερινῆς ἡμέρας οὐδὲν ἄλλο θέλει συννεφῶσι ἢ ἡ ἀπόδειξις τοῦ πιστοῦ αὐτοῦ συντρόφου, μεθ' οὗ πρὸ 44 ἐτῶν εἰσῆγετο εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον, καὶ ὅστις ἔφαλεν ἤδη αὐτὸν εἰς ἐν τῶν λαμπροτέρων ποιημάτων του. Ὁ πατήρ του Γάιβελ, ὁ ἰσχυρὸς καθολικὸς ἐκπαιδευτικὸς τῆς Λυδίας καὶ ὁ Κάρολος Γεώργιος Κούρτιος, ὁ σύνδικος τῆς ἀρχαίας ἀναστατικῆς πόλεως, ἦσαν ἐμπιστοὶ σύντροφοι καὶ γείτονες. Περὶ τοῦ συνδίκου Κούρτιου διδὲν ἐκτενεῖς πληροφορίες ἢ μετὰ τὸν θάνατόν του ὑπὸ φίλης χειρὸς δημοσιεύθησα βιογραφία, ἣν ὁ Γεώργιος Βάιτς ἐν τῷ ἱστορικῷ περιοδικῷ τοῦ Ἑρρίκου φὸν Σίνβελ θερμῶς συνστῆ. Ἦτο πιστὸς φίλος τοῦ μεγάλου ἱστορικοῦ Βαρθολομῆ Γεωργίου Νείθουρ (Niebuhr) καὶ ἐβίωσε πιστὸς εἰς τὰς παραδόσεις αὐτοῦ. Ἄγγω ἂν εἶνε ἀληθὲς καὶ μάλιστα δύναμαι νὰ τὸ πιστεύσω, καθόσον ὁ Ἑρνέστος Κούρτιος (γεν. τῇ 2 Σεπτεμβρίου 1814) κατὰ τὸν θάνατον τοῦ Νείθουρ μάλιστα ἠρῆμει ὑπὲρ τὰ 16 ἔτη, ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἦν κατέλιπεν ὁ Νείθουρ πρὸς γερμανικὸν ἑταίρον τὸν σπουδαῖον φιλοσοφικὸν ἀπευθύνοντο πρὸς τὸν Ἑρνέστον Κούρτιον. Ὅπωπδήποτε εἶνε πάντοτε παράξενον, ὅτι ἐδημοσίευσαν αὐτὸν ὁ διευθυντὴς Ἰακώβ, ὁ φίλος τοῦ συνδίκου τῆς Λυδίας, καὶ ἡ ἐπιστολὴ αὐτῆ, ἣτις ἐπὶ χιλιάδων νέων φιλολόγων ἐπέδρασε, βεβαίως ἐπὶ οὐδενὸς ἄλλου ἐξίσχυσε μεγαλειότεραν ἐπίδρασιν ἢ ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ Λίκατερινέφῳ λυκαίου τῆς Λυδίας μαθητοῦ τοῦ Φ. Ἰακώβ.

Ἀφοῦ ὁ Ἑρνέστος Κούρτιος, ὁ πρεσβύτερος τῶν τριῶν ἀδελφῶν, ἐγκατέλιπε τὸ λυκαίον ἐκεῖνο, ἠρῆματο τῶν φιλολογικῶν του σπουδῶν ἐν Βόννῃ ὑπὸ τοῦ Ναϊκέ, Βέλκερ καὶ Βράνδιν. Ὁ νέος Λυδικός, πεπληρωμένος ἀρχαίων ἐκτυπώσεων ἐκ τῆς πατρίδος πόλεως, ἐγνώρισε τὴν γερμανικὴν ἀρχαιότητα ἐτι στενότερον παρὰ τὸν Ρήνον. Ἦτο τοῦ Βέλκερ εἰσαχθεὶς εἰς τὴν ἐλληνικὴν, μετέβη πρὸς προαγωγήν τῶν ἀρχαιολογικῶν

1 Σ. Μ. Ὁραϊαν μετὰ φρασὶν τῶν ἀρθρῶν τούτων τοῦ Κούρτιου ἐδημοσίευσεν εἰς δύο συνεχῆ φύλλα ἢ ἐν Τεργεστῇ ἑφημερίδῃ ἐφημερίδι Νέα Ἡμέρα.

του σπουδῶν εἰς Γοτιγγην καὶ ἠκραῖτο ἐκεῖ τοῦ διακροπούς Ὀφφρείδου Μύλλερ, πρὸς τὸν ὁποῖον λίαν στενῶς ἐσχετίσθη καὶ διήκουε μαθήματα καὶ ἔζη κατὰ τὴν ὀρειότεραν Γαῶς ἐποχὴν τῆς Γεοργίας Augustus, ὑπὸ τὸν Δάλμαν καὶ τοὺς ἀδελφούς Γκρίμμ. Ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Βερολίον ὅπως ἀκροασθῆ τῶν καθηγητῶν Böckh, Δάχμαν Ράγκε καὶ Γκέρχαρδ. Ἦτο ἐτι ἀναποφάσιτος ἐάν μετὰ τὸ πέρας τῶν πανεπιστημιακῶν του σπουδῶν, εἰς τὸ στάδιον ἐν πρώτοις καθηγητοῦ τοῦ Γυμνασίου ἢ εἰς τὸ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ διδασκάλου εἶδει ν' ἀφιερωθῆ, ὅτε περὶ τὰ τέλη τοῦ 1836 προὔθη αὐτῷ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς οἰκοδιδάσκαλος τῶν τέκνων τοῦ ἐν Βόννῃ διδασκάλου του, τοῦ καθηγητοῦ X. A. Βράνδην, ὃν ὁ βασιλεὺς Ὀθων μετεκαλέσαστο εἰς Ἑλλάδα, ὅπως παρ' αὐτοῦ μνηθῆ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐλληνικὴν φιλοσοφίαν. Μετὰ χαρᾶς ἀπεδέξατο ὁ Ἑρνέστος Κούρτιος. Ὡς φοιτητῆς εἶχε μακρόθεν παρακολουθήσει τὰ πρώτα βήματα τοῦ νέου ἐλληνικοῦ βασιλείου. Νῦν ἔβλεπε τὸ πᾶν ἐκ τοῦ πλησίον. Ὡς σύνοικος δὲ ἐνὸς τῶν ἐμπιστῶν τοῦ νέου βασιλέως, ὅστις πρὸς τοῖς ἄλλοις παρεῖχεν εἰς τὰς κλίσεις τοῦ νεαροῦ ἀρχαιολόγου εὐρύτατον πεδῖον, ἠδύνατο νὰ διατρέξῃ ὡς προσκυνητῆς, καὶ ὅλας τὰς διευθύνσεις, τὴν κλασσικὴν χώραν καὶ ταχέως κατελέγη μεταξὺ τῶν ἀρίστων αὐτῆς περιηγητῶν.

Πᾶς λόγιος Γερμανός, ὅστις τὴν νέαν ἐπεσκέπητο Ἑλλάδα, εὕρισκεν ἐν αὐτῇ ἀσφαλῆ ὁδηγόν. Ὁ ἐκ Χολστάιν Λουδοβίκος Ρόας (γεν. 1806) εὐρίσκετο πρὸ τῆς ἀφίξεως ἐτι τοῦ Κούρτιου ὡς καθηγητῆς ἐκ τῶν πρώτων ἐν Ἀθήναις καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ ἐπὶ πολλὰ ἐτι ὡς τοιοῦτος. Ἄλλ' ἄνδρος ὡς οἱ Γ. Βέλκερ, K. B. Γκαίτλιγγ, Βίσχερ καὶ πολλοὶ ἄλλοι, ὅστινες μόνον διαβατικῶς διεμενον ἐκεῖ, ἰδιαιτέρας ὀφείλουσι τῷ νεαρῷ ἀρχαιολόγῳ εὐχαριστίας. Κατόπιν ἦλθεν ὁ ἐκ Βερολίνου μέγας γεωγράφος Κάρολος Ρίττερ μεθ' οὗ συνεταξείδυσεν ἀνά τὴν Πελοπόννησον. Ἦπερ πᾶν ἐνεθουσίαζεν αὐτὸν ἡ εἶδησις, ὅτι ὁ νεανικός του φίλος Ἑρμανουήλ Γάιβελ, τῶν ποιήσεων τοῦ ὁποῖου εἶχον ἤδη γείνει γνωστὰ τὰ πρῶτόλαια, ἤρχετο εἰς Ἀθήνας ὡς οἰκοδιδάσκαλος τοῦ ρώσου πρέσβευτος, οἱ δὲ φίλοι Ζεῦγος νῦν ἀποτελέσαντες, ἐταξείδυσαν μέγα μέρος τῆς Ἑλλάδος καὶ συνεξέδωκαν ἐν τοῖς κλασσικοῖς μελετήμασι (Klassische Studien, Bonn, 1840) ἀνθολογίαν μεταφράσεων ἀρχαίων ἐλλήνων ποιητῶν. Πρὸ πολλοῦ ὁ Βράνδης, οὐτινος οἱ υἱοί, καὶ ἰδίᾳ ὁ ἀρχαιοδίφης, τῶσον μεγάλῃ τιμῇ ἔφερον τῇ παιδαγωγίᾳ των, εἶχεν ἐπιστρέψει εἰς Βόννην, ὅτε ὁ Κούρτιος τὴν ἀφίξιν τοῦ νεαροῦ διδασκάλου τοῦ Ὀφφρείδου Μύλλερ ἀνέμενε (1840) μεθ' οὗ, ὡς καὶ τοῦ συνοδοιπόρου αὐτοῦ Ἀδόλφου

1 Σ. Μ. Ἀπαιτικὴ προσωνομῖα τοῦ πανεπιστημίου τῆς Γοτιγγῆς ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτοῦ, τοῦ ἐκλέκτου Γεωργίου Αὐγούστου ἢ βασιλέως Γεωργίου D'.

Σχόλλ (†1883 εν Δάιμαρ) μέγα μέρος της Ελλάδος απάξ έτι διέδραμε. Καί οτε ο Μύλλερ (1841) υπέκυψεν εις τούς κόπους του τάξειδου, ένεταφίασεν αυτόν ο πιστός Έρνέστος Κούρτιος παρά τόν Κολωνόν πλησίον τών Αθηνών.

Έπέστρεψε τέλος εις την πατρίδα και ή πρώτη αυτού άσχολία ήν ή περι του μέλλοντός του φροντίς. Ο εν Αθήναις φίλος του Λουδοβίκος Ρόσς έγένετο εν τή μεταξύ καθηγητής της αρχαιολογίας εν Χάλχη. Ένταυθα άνηγορευθη ο Κούρτιος διδάκτωρ διά της λαμπράς διατριβής του de portibus Athenarum (1842), ήτις έπραγματεύετο την λύσιν παλαιάς αρχαιολογικής διαφωνίας. Μετά τούτο άφίκετο εις Βερολίνον, όπου συγχρόνως ο νεώτερος αυτού άδελφός Γεώργιος (γεν. 16 Απριλίου 1820) είχεν άνηγορευθη διδάκτωρ. Ένταυθα συνεπλήρωσε τό της δοκιμής έτος ως άνώτερος διδάσκαλος εν τή γαλλικώ γυμνασίω και είτα έδίδαξεν επί βραχύν χρόνον εν άλλω τινί (τῷ Joachimsthaleschen Gymnasium) μεθ' ού έγένετο δεκτός ως ύφηγητής του Πανεπιστημίου διά της συγγραφής του Anecdota Delphica (1843). Η έκδοσις τών Inscriptiones atticas duodecim (1843) συνέστησεν αυτόν τοίς σοφοίς φιλόλογοις του Βερολίνου. Καί όμως ο άδρός και βαθύς μετρίοφρων άνήρ, ο ούδ' επί ελάχιστον έννοιών να επιβλήθη, έχρησιάσθη να περιμεληθ επί πολύ άκόμη.

Αλλά τότε σπανία εύτυχία έπῆλθεν αυτόν. Ο Φρειδερίκος φόν Βάουμπερ και ο ζωολόγος M. X. Λιχτενστάιν ίδρυσαν την εταιρίαν τών επιστημονικών άνηγορευμάτων και προσεκάλεσαν τόν Κούρτιον γ' αναλάβη εν τούτων. Ο Κούρτιος άπήγγειλεν άναγνωσμα περί της Ακροπόλεως τών Αθηνών άνεγίνωσκεν, άλλ' άνεγίνωσκε τόσον ώραία, και πῶσα ή μαγεύα άφιλοκερδούς προσωπικότητος έγκραδίως άφιερωθείσης προς τόν έαυτή; σκοπόν ήν τόσον καταφανής, ώστε κατέλιπεν έντόπωσιν, όταν ούδεις άλλος σχεδόν ήδυνάθη να επιτύχη εν τή αίσθησι εκείνη! Μεταξύ τών άκροατών τότε εύρίσκετο ή πριγκίπισσα της Πρωσίας, ή νυν αυτοκράτειρα της Γερμανίας, και τόσον ένεθουσιάζθη εκ της εμφάνίσεως του νέου ύφηγητού, ώστε παντί σθένει προσεπέθησε να εἶη αυτόν διοριζόμενον παιδαγωγόν του υιού αυτής, του σήμερα διαδόχου, και τό επέτυχεν. Ούτως ο Ε. Κούρτιος ανέλαβε τῷ 1844 τὰ καθήκοντα ταύτα και διωρίσθη συγχρόνως έκτακτος καθηγητής. Καί άνεχαιτίσθη μεν επί του παρόντος ή επιστημονική αυτού δραστηριότης, άπηλλάγη όμως νυν τών βιωτικῶν μεριμνών.

Οι άνθέκιοι τότε είχον καταστή δύναμις εν τῷ πνευματικῷ κόσμῳ του Βερολίνου. Ο Έβμανουήλ Γάιβελ κατέβλεπε πάντας. Αλλά και ο Έρνέστος Κούρτιος είχε ποιητική φύσις, τό δέ ποιημά του εις θρήσκοντα ψιττακόν εν τή μεταγενεστέρη έκδόσει της άπόψεως της φύσεως του

Αλεξάνδρου Ουμβρόλδου έτυχε του γενικού θαυμασμού. Νεώτεροι εν τούτοις συντοπιέται του εισηλθόν εις τόν κύκλον τούτον. Ούτως ο άδελφός του Γεώργιος Κούρτιος έκρίνετο τῷ 1845 εν Βερολίνω. Ήεις να διδάξη από πανεπιστημιακής έδρας και ταυτοχρόνως άπεδείκνυτο βαθύς γνώστης τών σοφιστικῶν και της ελληνικής και λατινικής γραμματικής. Προσετέθησαν τούτοις έκτός άλλων ο Γουλιέλμος Βάττενβαχ και ο Kurd von Schläzer, ο δέ Έρνέστος Κούρτιος ήν ο Μέντωρ όλων. Αι σχέσεις του προς τόν οίκον της πριγκίπισσας της Πρωσίας, της έγγονης του Καρόλου Αύγούστου ήσαν οτι λαμπρότερον και ούδέποτε μαθητής έδειξε προς τόν διδάσκαλόν του τόσην τρυφεράν εύγνωμοσύνην από της πρώτης ήμέρας, όσην ο σήμεραν διάδοχος προς τόν δόκτορα Κούρτιον, τό δέ αίσθημα τούτο διαρκεί ήδη τεσσαράκοντα έτη. Ο Κούρτιος έσχέτισε τόν ήγεμονιδών μαθητήν του μετά τινων οίκογενειών βερολινέσιων άστών και εξέλεξε δι' αυτόν όμιλον εύθύμων νεανικών συντρόφων εκ τοιούτου κύκλου άστών πάλιν. Βοήθηγεν αυτόν εις την γερμανικήν ιστορίαν και φιλολογίαν, πρό πάντων δε εις την ποιησιν και ο πριγκίψ έγένετο οικείος πρώτον προς τας ποιήσεις του Έβμανουήλ Γάιβελ και είτα προς αυτόν τόν ίδιον.

Έπῆλθεν αι θέλαι του 1848 και τῷ 18 Μαρτίου, οτε α ο θρόνος έκλονεϊτο, κατά την πῆ τόν Βούντεν έκφρασιν του νυν αυτοκράτορος έδραπέ τι; τόν Κούρτιον πιστόν εις τό πλεόν του πριγκίπος, όστις όταν ο πατήρ του επί της μήνας έφευγε τόν Θουριβίδη εκείνον σάλον, πῆ τῷ διδασκάλῳ εύρε τόν προστάτην του. Τῷ 1849 συνώδευσεν ο καθηγητής Κούρτιος τόν μαθητήν του εις τό πανεπιστήμιον της Βόννης. Καί ένταυθα αι αὐταί σχέσεις διατηρήθησαν. Ο Κούρτιος έφροντίζεν ούχι μόνον περί καλής ακαδημαϊκής διδασκαλίας, ήν ο Lübell, ο Βάλτερ, ο Πέρλε και άλλοι παρεΐχον, αλλά πρό πάντος περί ή καρδίαν συνδέσμου προς τούς ακαδημαϊκούς κύκλους. Ο πριγκίψ ήφειλε να γνωρίση καλῶς και έντελῶς την φοιτητικὴν ζωήν.

Μετά την εις Βερολίνον επάνοδον έλθξαν τὰ παιδαγωγικά καθήκοντα του Κουρτίου και άπε-

Σ. Μ. Ούτος ήν μέγας δοῦς τῷ Σάξεν Βάιμαρ, ήτοι ούχι μόνον διακριθείς επί σωφροσύνη και συνετή του μικροῦ αυτού κράτους διοικήσει, αλλά και μεγάλως επιδράσας εις της εν γένει πνευματικής αναπτύξεως της Γερμανίας. Εν τῷ αὐτῷ του ο Güthe, ο Schiller, ο Winland, ο Herder κτ' άλλοι πολλοί ένυχον μεγάλων τιμῶν και περιποίησιν, ούτως ώστε τό Βάιμαρ είχε καταστή ποιητικόν κέντρον. Ο πρό μικροῦ άποθάνων μέγας ιστοριογράφος Ντομπερ συνέγραφε μεν άξιολόγηστον βιβλίον περί της έπρῆξ τῷ μουσοτραποῦς τούτου ήγεμόνος υπό τόν τίτλον «Κάρολος Αύγουστος και ή πολιτική». Ο Güthe έτιμήθη οκ' αὐτῷ διὰ τών ύπῆτων της πολιτείας άξιωματίων, τας δε μετέβη αὐτῶν σχέσεις περιγράφει βιβλίον επιγραφόμενον Schme ubi Karl August και συγγραφέν υπό Düntzer. Η ήρωή του ήγεμόνος τούτου, νυν αυτοκράτειρα της Γερμανίας ήρωήσθη να έχη τόν φιλόσοφον ποιητήν διευθυντήν της έπιτελεστικῆς αγωγῆς.

έδθη ούτος τῷ καθηγησίῳ του και τῷ επιστήμῃ. Εν τούτοις οι καιροί ήσαν θολοί. Η διχόνοια μεταξύ Φρειδερίκου Γουλιέλμου Δ' και του βασιλικού άδελφού του, μεταξὺ της βασιλείσεως και της πριγκίπισσας της Πρωσίας, έλάμβανε λυπηρῶς διαστάσεις. Καί ή επιστήμη δε αυτή γνώρισε από του 1860 την έπιρροήν της άντιδράσεως. Οι φιλόλογοι Λάχμαν, Τζούμπε και Φράντς είχον άποθάνει και επί πολύ ούδεις έσκεπτατο περί άντικαταστάσεως. Ο Büsch και ο Βέκκερ είχον γηράσει, ο Γιέρχαρδ και εις πολύ μεγαλειότερον βαθμόν ο Θ. Πανόφια είχον άπαρχωιωθῆ. Ο Κούρτιος ήναγκάσθη να αναλάβη προς πλήρωσιν τών χασιμάτων καθημάτων πῶν τας παραδόσεις, δε άλλως δεν ήθελεν άναγγελλει. Η δε θέσις του δεν ήτο καθόλου λαμπρά. Παρ' τό βαθύ αυτού αίσθημα άδρότητος και την άπαράμιλλον άφιλοκερδαϊάν του, αυτός, ως άντιπρόσωπος του οίκου τών πριγκίπων της Πρωσίας, ούδεν ήδύνατο τότε ν' αναμείνη. Έν τούτοις τῷ έπεφυλάσσετο ή δημιουργία της οικιακής του εύτυχίας. Μετά τόν θάνατον του εκδότη αυτού, του βιβλιοπώλου Βέσσερ, ή χήρα τούτου εξελέξατο αυτόν ως έπίτροπόν της. Μετ' οὐ πολὺ έσταντο άμφότεροι πρό του γαμηλιου βωμοῦ και μετά έτος και ήμέραν ο Κούρτιος ήδύνατο να επιδείξη τοίς μαθηταίς του υιόν μετά τών λέξεων «νυν οι Κούρτιοι δεν θα εκλείψωσιν». Αλλ' ή ναρὰ γυνή άπέθανε κατά τόν έπόμενον τοκετόν. Καί πάλιν δε μετά εν έτος ο Κούρτιος κατέκτα την χείρα της άδελφής της και ούτως ήλογοήθη εις τών ολιγωτέρων υμεναίων. Κατά την στέφιν δε, τελεσθεϊταν κεκλεισμένων τών θυρών της εκκλησίας, ένεφανίσθη ήμα τῷ πέρατι της Ιεροτελεστίας ο πριγκίψ Φρειδερίκος Γουλιέλμος, όστις κατώρρωσε να επιτύχη μυστικήν εισόδον, θέλον να ήνε ο πρώτος, όστις ήρχήθη εὐδαιμονίαν τῷ διδασκάλῳ του.

Έν τῷ μεταξύ ο Κούρτιος ήρατο φιλολογικῶς επιτυχίας. Κατά τὰ 1861—62 εξέδθη εις δύο ογκώδεις τόμους τό σπουδιότατον έργον του Ηελοπόννησος, Μικραϊ συγγραφαί, ως ή Ολυμπία (1862) και οι Ίαιες υπενθύμιζον την Ακρόπολιν και την Νάξον. Η ακαδημία τών επιστημῶν άνέθηκεν αὐτῷ την έξακολούθησιν της έκδόσεως του Corpus inscriptionum Graecarum και τό βιβλιοπωλεϊόν του Βαϊδίμανν έπεφόρτισεν αυτόν, άρνηθέντος του Αρδύσεν, ν' αναλάβη την συγγραφὴν Ελληνικής Ιστορίας. Τῷ 1863 εξέλεξατο αυτόν ή εν Βερολίνω ακαδημία τών επιστημῶν τάκτικόν αυτής μέλος. Ο γράφων τας γραμμάς ταύτας παρευρέθη εις την τελετήν της υποδοχής. Ο εισιτήριος λόγος του Έρνέστου Κουρτίου ήν τόση πλήρης έννοιῶς και τόση σώφρων, ως σπανίως τοιούτος λόγος. Περί τών προς την αὐτήν σχέσεών του, ως παιδαγωγού του μέλλοντος διαδόχου τῷ θρόνου, ούδε γού άνέφερον,

έσκιαγράφησεν όμως μετά ήρέμου μετριοφροσύνης τό έπισημονικόν του στάδιον και βαθύς βαρυθυμῶν άνεμνήσθη της τελευτής του διδασκάλου του Μύλλερ. Έξοχος ήν ή άπάντησις του Büsch, όπερ ως γραμματεὺς ήφειλε ν' άπαντήσῃ. Ούχι μόνον του Κουρτίου τας επιστημονικάς μεγαλουργίας, άλλ' άκόμη όνομαστὶ τας μικράς αυτού συγγραφάς και άγορεύσεις άνύψωσεν ένεκα του άπανταχοῦ διήκοντος ιδεώδους χαρακτήρος.

Έκτοτε ο Κούρτιος έλαβε μέρος εν τῷ ακαδημαϊκῷ διά σειράς σημαντικῶν έργασιών, περί τῶν οὐ του παρόντος. Κατά τό πάσχα του 1866, μετά τόν θάνατον του Καρόλου Φρειδερίκου Έβμαν, εκλήθη επί την έδραν του τάκτικῷ καθηγητοῦ της φιλολογίας εν Γοττίγγη. Η καθηγεία αυτή είχε καλόν μισθόν και επί πᾶσιν άπέβη ο εκλεγείς os academiae. Ως φιλόλογος συνεπληρώθη ως άριστα διά του εὐθὺς μετ' αὐτόν κληθέντος εκεί φιλολου του Έβμαν Σκουππε. Υπό τούς δύο τούτους ή Γοττίγγη κατέστη μέγα κέντρον φιλολογικῶν σπουδῶν, και εις τών πρωχοτάτων μαθητῶν της εποχής κατ' ήν ο Σκουππε ήτο γυμνασιάρχης εν Βάιμαρ, ο Ούλριχ Καϊλερ, άπέβη υπό τούτον και τόν Έρνέστον Κούρτιον εις τών πρωτίστων συγχρόνων αρχαιολόγων, άσυλον αρχαιολογικῶν σπουδῶν εν Αθήναις και μέλος της βερολινέιας ακαδημαϊας τών επιστημῶν.

Κατά την εποχήν ταύτην της εν Γοττίγγη διαμονῆς εξέδθη (1861—1861) ή Ελληνική Ιστορία του Κουρτίου εις τρεῖς τόμους, πάντας μέχρι τούδε έκδοθεϊσα, τελεία τό είδος ως σπανίως Ιστορικῶν έργων, και μοναδική την τοπογραφικὴν πρωτίστως άπεικόνισιν. Καί όμως ως προς την κυρίως Ιστορικὴν διεξαγωγήν επισύρει μομφάς τινας. Η ιδεώδης φύσις του συγγραφέως παρεπλήρησεν αυτόν εις τοληροτάτους συνδυασμούς και ίσως έδω και εκεί εις παραγνώρισιν τινα του χαρακτήρος του αρχαίου ελληνικοῦ λαοῦ. Το έργον άφιέρωται τῷ μαθητῇ του πριγκίπῃ διαδόχῳ, ούτινος τότε έλάμβανεν αρχήν ή οικιακή εὐδαιμονία. Είπε συγχινητικόν, ότι έδῶ τῷ έσπέρα της 27 Ιανουαρίου 1869 ο Κούρτιος εις τας συναβρίσει τῶν αὐτῷ κύκλον φίλων και μαθητῶν, αὐφνης τηλεγράφημα εκ Πότσδαμ άφίκετο:

Λγαπητέ Κούρτιε,

Πρό μικροῦ άπέκτησά άγοράκι.

Σός

Φρειδερίκος Γουλιέλμος.

Και λοιπόν από τόν όμιλον τών γοττιγγείων καθηγητῶν και φοιτητῶν έξεργάγη ένθουον ζητω διά τόν νεογέννητον, τόν σήμεραν πριγκίπῃ Γουλιέλμον. Τῷ 1868 μόλις επέτυχεν ο Κούρτιος τάκτικὴν καθηγείαν εν Βερολίνω, τό δε παράσημον του έρωδρού αετοῦ τρίτης τάξεως, όπερ τῷ 1867 άπενεμήθη αὐτῷ φέρει μέχρι σήμεραν έτι.

του. Εξέθετε μεγαλοφώνως τὰ καθέκαστα εἰς ἓνα φίλον του. Τὸ δωμάτιον εἶνε ζεστό, ἡ τὸν ἥλιος σχετικῶς φθηνό· μόνον 25 δραχμῶν· ἄλλοῦ τοῦ ἐγγύρην 30 καὶ 40· καὶ τὴ καλλίτερη ἀπ' ὅλα, εἶνε μιὰ νοικοκυρὰ καθὼς πρέπει· καλὴ καὶ ἀξία γυναῖκα· τοῦ εἶπεν· ὅτι ἡ τὸ ξυμπνὴ πρῶτὴ τὸ παιδί· νὰ μελετᾷ· γιατί· εἶνε φόβος μήπως ἀργεῖ νὰ ξυμπνὴ μοναχό· του· καὶ ἔτσι πηγαίνει ἰς τὸ μάθημα, χωρὶς νὰ εἶνε μελετημένοι. Ἡ Ἀγαθώτατος ἄνθρωπος, ἀφ' οὗ ὄνειροπολῆ διὰ τὸν υἱόν του, μετὰ τὴν πατρικὴν ἐν τῇ πατρίδι ἐπαγρῶ πνησιν ἀφεθησόμενον· ἐν Ἀθήναις εἰς τὸν ἐλευθερον βίον· καὶ τὰ διδάγματα τῶν ἑλληνικῶν του, ἀφ' οὗ ὄνειροπολῆ διὰ τὸν υἱόν του, δεκαεπταετῆ νεανίαν καὶ πρωτοετῆ τῆς Νομικῆς, ὀρθρίαι ἐγέρσεις καὶ προμελέτας.

Ἡτοιμαζόμεν νὰ τοῦ εἶπω: « Καλὲ μου ἄνθρωπε, ἴσως ὁ υἱός σου δὲν ὁμοιάζει τοῖς ἄλλοις νέους· ἴσως φέρεται ὑπὸ ἐξόχου φιλομαθείας, ἐπισχέται ὑπὸ ἐκτάκτου εὐφυΐας, κατισχύσει παντὸς προσκόμματος καὶ παντὸς πειρασμοῦ, καὶ γίνῃ μιὰν ἡμέραν τὸ καύχημα καὶ σοῦ καὶ ὅλων μας· τότε δὲν ἔχω ἢ νὰ σὲ μακαρίσω ἐκ τῶν προτέρων. Ἄν ἦν ὁ υἱός σου, μεθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ἀρετὰς, ἀνέκει εἰς τὴν μεγάλην πλειονότητα τῶν συνήθων πνευματικῶν, φαντασθεσά· ἐν, μεθ' ὅλας ἴσως τὰς ἀγαθὰς αὐτοῦ διαθέσεις, δύναται νὰ πραγματοποιήσῃ ἐν τῷ φοιτητικῷ βίῳ τὸ πρόγραμμά· ἕπερ· διέγραψεν ἡ πατρικὴ σου μέριμνα δι' αὐτόν; Γνωρίζεις τί σημαίνει συνήθως πρωτοετῆς τῆς Νομικῆς; ὑποθέτω· ὅτι ὁ υἱός σου μεθ' ὅλην τὴν ὄρεξιν ἐξυπνᾷ τὴν πρώτην πρωτίαν· καὶ ἀνοίγει τὸ Ρωμαϊκὸν τοῦ Δίκαιον· ὁ πρῶτος συμφοιτητῆς του, ὁ ὁποῖος θὰ τὸν ἴδῃ, θὰ ἀνακράξῃ χλευαστικῶς: « Τί! ἀπὸ τῶρα ἀρχισὲς διαβάσματα; εἶσαι πρωτοετῆς! » Καὶ ὁ μαγικός τίτλος διανοίγει πᾶσαν ὁδὸν πρὸς ἀμειψιμότητα καὶ ἄκοπον δαπάνην τοῦ καιροῦ. Οὕτως ἡ μελέτη ἀποτόμως ἐξ ἀρχῆς καταργεῖται· μετὰ δύο ἢ τρεῖς μῆνας ἔρχεται ἐλαττούμενος ὁ πρὸς τὴν φοίτησιν ζῆλος· ἡ συνείδησις καθησυχάζεται διὰ τῆς σκέψεως: « ἔχω καιρὸ τοῦ χρόνου ».

Τὸ δεύτερον ἔτος ἡ φοίτησις εἶνε ταχικωτέρα, ἀλλ' ἡ μελέτη; μὲν μὲν φθάνουν δύο χρόνια νὰ πάρω τὸ δίπλωμα· τὸ τρίτον ἀνατράσσεται ὀλίγον ἢ κόνις τῶν βιβλίων· καὶ μόνον τὸ τελευταῖον ἔτος, ὡσεὶ ἀπὸ βαρέος ἀνακύπτων ληθάρτου ὁ ὑποψήφιος διδάκτωρ ῥίπτεται, νυσταλέος ἀκόμη ὑπὸ τοῦ παρελθόντος εἰς νευρικὴν ἀτερπέσάτην· βίαται, νυχθημέραν ἀνάγνωσιν, παρηδίαν μελέτης, μεθ' ἧν ἡ τύχη, ἡ ἐπιείκεια τῶν Καθηγητῶν, ἢ ἡ ἐξαιρετός μνημὴ τοῦ ἐξεταζομένου, τῷ παρέχουσιν ἐν δίπλωμα. Νομίζεις ὅτι ὅταν ἐπανέλθῃ ὁ υἱός σου μετὰ τοῦτο δίπλωμα, θὰ εἶνε ἀληθινὰ ἐπιστήμων, ὅπως θὰ τὸν καμαρώνῃς; Ἡ εἶνε ἐπιστήμων ὅσα εἶνε ἀπόδοτες οἱ τέττιγες. Ἄλλὰ, φίλε μου, μήπως νομίζεις

ὅτι πταῖον διὰ τὰ ἀμαρτήματα ταῦτα οἱ υἱοί μας, ὁ υἱός σου; ὄχι, ὄχι· ἂν ἔχῃς ὑπομονήν, ἐγὼ δύνωμαι νὰ σοῦ ἀποκαλύψω τοὺς ἀληθεῖς πταίστας. . . »

Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξύ ὁ παντὴρ, πληρώσας τὸν λογαριασμόν ἐξῆλθε τοῦ ξενοδοχείου, ἐν ᾧ ἐγὼ δὲν εἶχα τελειώσει ἀκόμη τὸ δεῖπνόν μου.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Εἰς τρυφερόν σύζυγον ἔγραψεν ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς συζύγου του τὸ ἐπόμενον ἐπιτύμβιον:

Δὲν θὰ εἴην ἀνοστήσειτε πατέ, ἡ δάκρᾶ μου! Ὅταν ἀφθόνως βεῦσατε ἀπὸ τὰ ὄμματα μου.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς παλινορθώσεως Γάλλος βουλευτῆς, λαλῶν ποτε ἀπὸ τοῦ βήματος καὶ ἀποστεινόμενος πρὸς τὸν ὑπουργόν Βιλέλ, τὸ ὁποῖον τὸ πρόσωπον εἶχε καταστήσει δυσειδέστατον ἢ εὐλογία, ἐκπελάμβανε: Σὺς παρατηρᾷ κύριε ὑπουργέ, οἷς πικρατηρῶ, κύριε ὑπουργέ. Ὁ ὑπουργός, φαρμακός ἐπὶ τέλους τῆρ εἶπε α. — Καὶ ἐγὼ σὰ; παρατηρῶ ἢ ἐφ' ὅσον καὶ ἂ μὲ παρατηρῆτε οὐδέποτε. Ὡς παρατηρῆσθε μὴ φησὶ Ἀδώνιδος;». Οἱ βουλευταὶ ἐξεργάγησαν εὐφροσύνας, καὶ ὁ πτωχὸς ῥήτωρ κατήλθε τοῦ βήματος συγκεχυμένος.

Ὁ κήριος Β. — Ἡ μάγειρὸς λαιπὸν, κερῖται μου, καὶ θὰ φροντίξῃ καὶ γιὰ τὸ σπῖτι. Ὅσον γιὰ τὴ συμφωνία μας, λεπτὰ δὲν θὰ σοῦ δίνω, θὰ τρεῖς καλὰ, θὰ πέντε καλὰ, καὶ ὅχι καμμί φορὰ καὶ τὰ δῶρά σου.

Ἡ μαγειρίσσα. — Λυποῦμαι, ἀφεντικῶς, μὰ ἂ μὲ συμφέρει· μοῦ εἶνε ἄλλο. Δὲν πιστεύω εἰ ἔτσι με τέτοιαις συμφωνίαις νὰ εὐρῆτε κατὰ μαγειρίσσα. Τὸ πολὺ πολὺ μ' αὐτὰ τοῦ δίνειν ἔμπορεῖτε νὰ ἔρῃτε μιὰ γυναῖκα νὰ τὴν ἄνδρευθῆτε.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Τὰς συγγενεῖς ψυχὰς ἡ πρώτη συνάντησις συνδέει διὰ δεσμῶν ἀδαμαντίνων.

Εἰς τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων ὁ ἐγωισμός καὶ τὸ φιλεύστολαγγον εἶνε πάντοτε χωρισμένα ὡς ὄζος καὶ ἔλαιον· ἐάν δὲ ποτε ἀφηνείαται συγκίνησις ἀναταράξασα τὴ ἀναμίξῃ, μετὰ μίαν στιγμὴν πάλιν ἀποχωρίζονται ἀλλήλων.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κεραμεῖ 1884 — Π', 884.